

Lawbooks

Vennootschappen & Rechtspersonen | Deeltoets Week 1 & 2
2020 – 2021

VOORWOORD

Beste student(e),

Dit boekje bevat een samenvatting van alle stof (week 1 en 2) die je moet kennen voor het deeltentamen van Vennootschappen & Rechtspersonen. Voorts vind je achterin dit boekje enkele stappenplannen die je ongetwijfeld van pas gaan komen bij het maken van je tentamen, alsmede enkele representatieve oefenvragen die je een beeld geven van het niveau dat je kunt verwachten.

Lawbooks wenst je veel succes tijdens het lezen en een prettig cursusverloop.

Met vriendelijke groet,

Team Lawbooks

PSST... HOU JE VAN KORTING?

Ga dan voor het blokpakket (Alles voor jaar 2 blok 3) en ontvang alle Lawbooks samenvattingen voor Vennootschappen & Rechtspersonen én Constitutioneel Recht voor maar €39,99! Kijk voor meer informatie op onze [website](#).

INHOUDSOPGAVE

LITERATUUR (BOEK)

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1	BLZ. 5
PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2	BLZ. 19

EXTRA LITERATUUR (ARTIKELEN)

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1	BLZ. 21
PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2	BLZ. 22

ARRESTEN

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1	BLZ. 32
PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2	BLZ. 37

OVERIG

STAPPENPLANNEN	BLZ. 42
OEFENVRAGEN	BLZ. 47
ANTWOORDEN OEFENVRAGEN	BLZ. 58

JOIN THE COMMUNITY!

Word lid van de WhatsApp-groep van jouw jaarlaag en word meteen op de hoogte gehouden van de nieuwste releases, acties en kortingen van Lawbooks. Scan de QR-code hiernaast met je telefoon om lid te worden.

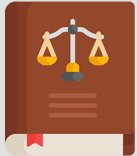
@lawbooks.nl

@lawbookssamenvattingen

ONTDEK DE VOORDELEN VAN LAWBOOKS.

De meest volledige samenvattingen

Je krijgt niet alleen de literatuur, maar ook arrestanalyses, tips & tricks van ouderejaars, handige stappenplannen en de antwoorden van de werkgroepvragen.

We hebben ook oefenpakketten

Wil je vlak voor het tentamen je kennis testen? Wij zijn het enige bedrijf dat ook oefenpakketten verkoopt met handige oefenvragen, uiteraard voorzien van het antwoord.

Exact toegespitst op de stof

Onze samenvattingen worden exact toegespitst op de stof die je voor het tentamen moet kennen. Je leest geen letter te veel of te weinig.

Geschreven door de beste juristen

De samenvattingen worden geschreven door de beste afgestudeerde juristen en meesters in het recht. Hierdoor weet je zeker dat je de beste kwaliteit krijgt.

De verantwoorde keuze

Onze producten worden uitsluitend gedrukt op papier dat goedgekeurd is door het FSC. Lawbooks is een slimme én verantwoorde keuze.

Altijd op tijd

De Lawbooks samenvattingen worden elk jaar grondig herzien en zijn altijd ruim op tijd voor de tentamens beschikbaar.

LITERATUUR

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1

Gebaseerd op: Mr. J.B. Huizink, Contractuele samenwerkingsvormen in beroep en bedrijf, Deventer: Kluwer 2020.

Leeswijzer: In onze samenvatting van het boek van Huizink hebben wij enkele paragrafen die op elkaar aansluiten bijeengevoegd onder één subkopje.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Vormen en soorten ondernemingen

In het Nederlands recht is de ondernemer (juridisch gezien) in allerlei vormen weer te geven. De meest eenvoudige vorm hiervan is de zogenaamde **eenmanszaak**. Daarvan wordt gesproken wanneer één natuurlijke persoon voor eigen rekening en risico een bedrijf of beroep uitoefent. In deze vorm van ondernemerschap komen de kosten en de baten direct voor rekening van het eigen vermogen. Dit heeft consequenties voor zowel zaaks- als privécrediteuren. Andere vormen van ondernemen zijn de **contractuele samenwerkingsvormen**. Hiervoor is het meest belangrijke motief dat samenwerken voordelig is voor de deelnemende personen. Naar Nederlands recht worden drie soorten contractuele samenwerkingsvormen onderscheiden:

- De **maatschap** (geregeld in titel 9 van Boek 7A BW);
- De **vennootschap onder firma** (hierna: vof) (geregeld vanaf art. 16 K e.v.); en
- De **commanditaire vennootschap** (hierna: cv) (art. 19 K).

Algemeen

De inhoud van de **maatschap** (hiermee wordt buiten de maatschap zelf, ook bedoeld de vof en cv!) volgt uit art. 7A:1655 BW, waarvan de belangrijkste elementen zijn: het bestaan van een overeenkomst, het inbrengen van iets in gemeenschap en het oogmerk het hieruit ontstane voordeel met elkaar te delen. Over deze elementen zometeen meer in hoofdstuk 2. De maatschap komt voor in twee vormen:

- **Openbare maatschap:** Een maatschap is *openbaar* wanneer zij 'naar buiten optreedt onder gemeenschappelijke naam, omwille van kenbaarheid naar derden toe'.
- **Stille maatschap:** Blijft het bestaan van de maatschap daarentegen voor de buitenwereld verborgen, dan spreekt men van een *stille maatschap*.

De **vof** is een **gekwalficeerde maatschap**, net als de **cv**. De vof is dus technisch gezien een 'maatschap tot uitoefening van een bedrijf onder een gemeenschappelijke naam' (art. 19 K). De cv lijkt sterk op de vof, met als belangrijkste verschil dat je bij de cv twee soorten vennoten hebt:

1. **Beherende vennoten:** Deze vennoten zijn hoofdelijk verbonden. Kortom, zij geven leiding aan de 'maatschap' en zijn persoonlijk aansprakelijk (art. 19 K).
2. **Stille vennoten:** Deze vennoten zijn slechts geldschieter. Ze investeren in de 'maatschap' en krijgen, indien dat er is, een vergoeding voor hun werk. Zij mogen echter géén werkzaamheden verrichten. Ze dienen dus écht op de achtergrond te blijven.

Bij een vof heb je dus alleen maar beherende vennoten, anders is er sprake van een cv. Wellicht ten overvloede: op grond van art. 1 K is bepaald dat het BW en dus ook art. 7A:1655 e.v. van toepassing is op de vof en de cv.

Tip van Lawbooks: De maatschap komt veel voor in de uitoefening van een beroep. Veel advocaten en notarissen oefenen hun beroep uit in maatschapsverband.

Hoofdstuk 2: Kenmerken en oprichting

Inleiding

Zoals reeds gezegd komt de omschrijving van de maatschap terug in art. 7A:1655 BW. Deze omschrijving bevat de volgende onderdelen/vereisten:

1. **Overeenkomst;**
2. **Samenwerking;**
3. **Inbreng;** en
4. **Verdeling van voordeel.**

In het navolgende zullen deze vereisten de revue passeren en inhoudelijk toegelicht worden.

Ad. 1 Overeenkomst en samenwerking

De **overeenkomst** is volgens art. 6:213 lid 1 BW een obligatoire overeenkomst, met vaak meer dan twee partijen (lid 2), alsmede een **wederkerige overeenkomst** (art. 6:261 lid 1 BW). De maatschap wordt in het BW beschreven door art. 6:248. De maatschap is bovendien een **duurovereenkomst**. Verder is de maatschap een **consensuele overeenkomst** (oftewel: de enkele wilsovereenstemming is voldoende voor haar totstandkoming). De maatschap kan ook stilzwijgend tot stand komen (denk hierbij aan het arrest 'Dierenartspraktijk'). Echter, de maatschap is daardoor minder eenvoudig te onderscheiden van andere overeenkomsten. Zodoende is de kwalificatie van de overeenkomst van groot belang, vanwege mogelijk dwingende of bijzondere rechtsregels.

Ad. 2 Samenwerking

Bij zulke 'kwalificatievragen' is de **affectio societatis** van belang: de wil om als compagnon samen te werken. Een maatschap hoeft niet voor onbepaalde tijd te zijn

aangegaan; dit onderscheid is van belang vanwege de mogelijkheid van opzegging (art. 7A:1686 lid 2 BW) en de ontbinding van de maatschap (art. 7A:1683 sub 1 en 2 BW). Verder worden maatschappen bovendien gesloten onder '*intuitu personae*', wat betekent dat zij persoonsgebonden zijn. Overdraging van deelneming aan de maatschap is dus niet mogelijk zonder overeenstemming van de vennoten. Naar regelend recht wordt een maatschap ontbonden door alleen de dood, curatele, faillissement of schuldsanering van een van de vennoten. Kortom, dit zijn de enige (limitatieve) motieven waarop een vennoot uit een maatschap kan 'stappen', zonder er zelf uit te willen (door middel van opzegging).

Ad. 3 Inbreng

De verplichting van **inbreng** rust op alle vennoten, er is geen uitzondering. Deze inbreng kan echter wel vrij worden ingevuld. Alles wat naar economische maatstaven kan worden gewaardeerd is vatbaar voor inbreng. Inbreng van zaken (goederen, in de zin van art 7A:1662 BW heeft een ruimere betekenis dan 'goed' in art. 3:1 BW) kan op drie manieren:

1. Inbreng van **eigendom**: Bij de inbreng van **eigendom** gaat de eigendom over op de compagnons (art. 3:84 BW); er wordt een gemeenschap gevormd (art. 3:166 BW). Hiermee zullen waardeinstijgingen en -dalingen voor rekening komen van de compagnons als gemeenschap.
2. Inbreng van **genot**: Wanneer het **genot** wordt ingebracht wordt die zaak geen gezamenlijk eigendom van de vennoten, maar ontstaat er wel een gemeenschap in de zin van art. 3:166 BW. Zo is het genot van een zaak een vermogensrecht en hiermee een goed in de zin van art. 3:1 BW. Bij inbreng van genot van zaken zijn waardeinstijgingen en -dalingen van die zaken voor rekening van degene die de zaken heeft ingebracht.
3. Inbreng van **economisch eigendom**: Wanneer de **economische eigendom** wordt ingebracht ligt dit laatste anders. Zo komt de in economische eigendom ingebrachte zaak evenwel voor rekening en risico van de maatschap, ook al vindt er geen overdracht plaats. Tevens zal het economisch ingebrachte als activum op de balans zijn opgenomen. Ook hier ontstaat een gemeenschap van art. 3:166 BW. Bij de contractuele samenwerkingsvormen ontstaat vanwege de inbreng altijd enige vorm van gemeenschap (mede-eigendom).

Tip van Lawbooks: Er ontstaat in beginsel géén maatschap indien slechts arbeid wordt ingebracht. Na verloop van tijd ontstaat een maatschap ex art. 3:166 BW omdat er gezamenlijk vermogen ontstaat.

Ad. 4 Gemeenschap

Gemeenschap is geregeld in titel 7 van Boek 3 BW. Bij gemeenschap moet je denken aan mede-eigendom. Let wel, eigendom heeft alleen betrekking op zaken, terwijl een

gemeenschap breder en op meer ziet dan louter zaken. Het is belangrijk om een verschil te maken tussen:

- **Vrije gemeenschap**; en
- **Gebonden gemeenschap**.

Het verschil ligt in de vraag of deelgenoten bevoegd zijn over hun aandeel in de gemeenschap te beschikken (bezwaren of vervreemden) en of zij scheiding en deling van de gemeenschap kunnen verlangen. Dit wordt bepaald door de aard van de gemeenschap, die wordt geregeld door de daaraan ten grondslag liggende rechtsverhouding.

De door inbreng gevormde gemeenschap is een gebonden gemeenschap (bepaald door het arrest '*Van de Broeke-Van der Linden*'). Dit houdt kortgezegd in dat een maat niet vrij over een gemeenschapsgoed mag beschikken (hij mag deze dus niet zomaar zonder overleg verkopen). Dit hangt samen met het karakter van de overeenkomst (*intuitu personae*): partijen hebben zich jegens elkaar verplicht tot blijvende inbreng ten dienste van het doel van de vennootschap. Als een gemeenschappelijke zaak wel verkocht wordt, ondanks beschikkingsonbevoegdheid, aan een derde, moet gekeken worden naar de aard van de zaak (roerend/onroerend) en of de derde aanspraak kan maken op art. 3:86 of 3:88 BW, anders is bescherming niet mogelijk.

Delen van behaald voordeel

Met betrekking tot het te behalen voordeel moet de bepaling uit art. 7A:1655 BW zeer ruim genomen worden. Het moet gaan om economisch voordeel, het verminderen van verliezen en het besparen van kosten kan hieronder begrepen worden.

Beroep en bedrijf

Zoals hiervoor is gebleken, is de kwalificatie van het samenwerkingsverband van groot belang. In het verlengde hiervan geldt dat ook voor het verschil tussen de uitoefening van beroep en bedrijf. De wet verbindt namelijk in art. 16K rechtsgevolgen aan het onderscheid tussen de uitoefening van een **beroep** en de uitoefening van een **bedrijf**. Hierover kan het volgende gesteld worden: allereerst is het van oudsher de beroepsuitoefenaar niet om het geld te doen, zijn beloning is een 'honorarium'. Vervolgens zou de beroepsbeoefenaar om zijn persoonlijke bekwaamheid, integriteit of anderszins door '*cliënten*' worden benaderd.

Formaliteiten

Zoals eerder al gesteld is de maatschap een consensuele overeenkomst, zodra een samenwerkingsovereenkomst is aangegaan (in overeenstemming met art. 7A:1655 BW) is het een maatschap of, afhankelijk van verdere omstandigheden, een vof of een cv. Voor de vof en cv stelt de wet in art. 22 K een constitutief vereiste, deze moeten worden

aangegaan bij authentieke of bij onderhandse akte. Niet als ontstaans- of bestaansvoorwaarde, maar als 'bewijs voor schrift'.

Over de organisatierechtelijke aspecten van de samenwerking moet worden vastgesteld dat er in het tal van vennootschapscontracten die worden opgesteld een grote verscheidenheid van samenwerkingsvormen bestaat. Deze kunnen betrekking hebben op ieder aspect van de beoogde samenwerking, van de duur tot het non-concurrentiebeding. Echter, onderscheid moet worden gemaakt tussen de uitvoering van het contract en het wijzigen van de daadwerkelijke overeenkomst. Voor wijzigen is in beginsel de instemming van partijen nodig, van belang is dus allereerst de besluitvorming. Volgens de hoofdregel worden beslissingen middels veto genomen. Dit kan worden afgeleid uit art. 7A:1676 sub 1 BW, tweede volzin.

Hoofdstuk 3: Organisatie

Besluitvorming, beheer en beschikkingshandelingen

Partijen kunnen regelen hoe de **besluitvorming** binnen de organisatie dient te verlopen (middels eenparigheid van stemmen, bij volstreekte meerderheid etc.). Indien partijen dat niet doen zijn zij overgelaten aan de wettelijke regeling. Volgens de **hoofdregel** (art. 7:1676 BW) worden beslissingen, tenzij anders overeengekomen, met eenparigheid van stemmen genomen. Dit staat niet met zoveel woorden in de wet, maar kan uit de wollige bepaling afgeleid worden.

Belangrijk is dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen:

- Handelingen van **beheer**: Onder 'beheer' wordt verstaan: *het stellen van handelingen die, gelet op het doel van de maatschap, tot haar gebruikelijke, regelmatig voorkomende werkzaamheden behoren.*
- **Beschikkingshandelingen**: Dit zijn handelingen die niet binnen de bovenstaande omschrijving vallen.

Het belang van het onderscheid tussen daden van beheer en daden van beschikking is dat naar regeland recht (art. 7A:1676 sub 1 BW) in beginsel elke vennoot in de verhouding tot zijn compagnons bevoegd is om beheersdaden te verrichten, dus voor rekening van de maatschap. Handelingen die niet gerekend kunnen worden tot beheer dienen, willen ze voor rekening van de maatschap komen, voorafgaande en gezamenlijke goedkeuring van de maten te hebben.

Tip van Lawbooks: Handelen voor rekening van de maatschap moet niet worden verward met handelen in naam van de maatschap. Hierover zometeen meer.

Vertegenwoordiging

Bij handelen *in naam* van de maatschap gaat het om **vertegenwoordiging** van de maatschap naar buiten toe (dus extern); dit staat los van beheers- en beschikkingshandelingen (deze werken intern). Op de maatschap zijn in beginsel de gewone regels van volmacht van toepassing. **Volmacht** is de bevoegdheid die een volmachtgever verleent aan een ander, de gevolmachtigde, om in zijn naam rechtshandelingen te verrichten (art. 3:60 BW). Voor de maatschap is in dit aspect art. 7A:1679 BW van belang, en art. 7A:1681 BW. Deze verlening kan ook stilzwijgend in werking gaan of kan soms uit omstandigheden worden afgeleid. Dit betekent echter dat bij onbevoegdheid de andere vennoten niet zijn gebonden, tenzij de schijn van volmachtverlening is gewekt (art. 3:61 lid 2 BW). Zijn de andere vennoten het wel eens met de handeling, ondanks dat ze geen toestemming vooraf hebben gegeven, dan kunnen zij middels art. 3:69 lid 1 BW alsnog de onbevoegde handeling **bekrachtigen** (goedkeuren).

Uitzondering volmacht

Er zijn in Boek 7A twee uitzonderingen te vinden voor de algemene regels van de volmacht met betrekking tot de maatschap:

1. In het arrest '*Dieselgarage II*' is een mogelijke uitzondering te vinden op de regeling van de volmacht, middels *baattrekking* (art. 7A:1681 BW). Baattrekking betekent dat een handeling voordelig is voor de maatschap. Als er sprake is van baattrekking, zijn de andere vennoten volgens dit arrest gebonden aan de handeling van de onbevoegde vennoot, ook al had deze dus geen volmacht. Baattrekking is echter niet eenvoudig aan te tonen, maar eenvoudiger wanneer er aantoonbaar sprake is van financieel gewin voor de vennootschap na het sluiten van de deal.
2. Een tweede uitzondering ziet ook op art. 7A:1681 BW. Volgens art. 3:70 BW moet een gevolmachtigde instaan voor het bestaan en de omvang van zijn volmacht. Zo niet, dan is hij jegens de wederpartij persoonlijk aansprakelijk voor de schade die deze lijdt door het ontbreken van de volmacht. Dit laatste wordt in art. 7A:1681 BW bekrachtigd. Als een vennoot de maatschap wel rechtsgeldig heeft verbonden, zijn volgens art. 7A:1680 BW de vennoten ieder voor een gelijk deel verbonden, in overeenstemming met art. 6:6 lid 1 BW.

Als er sprake is van een onrechtmatige gedraging, hangt het in beginsel van het vennootschapscontract af of de maatschap als geheel aansprakelijk is voor de schade, of alleen de schadeveroorzakende vennoot. Hierover gaat het arrest *Kleuterschool Babbel*, waarmee aansluiting wordt gezocht bij de aansprakelijkheid van een rechtspersoon. Hieruit komt via de overwegingen van de Hoge Raad naar voren dat gedragingen aan een rechtspersoon kunnen worden toegerekend indien zij in het maatschappelijk verkeer als gedragingen van de rechtspersoon hebben te gelden.

Voorbeeld: Als een bouwkundige van de gemeente een gebouw veilig verklaart en het stort de volgende dag toch in, dan is de onrechtmatige daad voor rekening van de gemeente. Het goedkeuren is namelijk als handeling van de gemeente te zien. Gooit de bouwkundige tijdens een inspectie in een gebouw een vaas om, dan is dat voor zijn eigen rekening, want dat is geen gebruikelijke gedraging van de gemeente.

Tot slot is er art. 6:170 BW, de kwalitatieve aansprakelijkheid. Mits aan de voorwaarden voldaan, is dit ook van toepassing op de maatschap. Het uitgangspunt is dat de maten voor gelijke delen aansprakelijk zijn voor de uit aan de maatschap toegerekende onrechtmatige daad voortvloeiende schade.

Vertegenwoordiging en aansprakelijkheid

Met betrekking tot vertegenwoordiging van de vof en de cv zijn er een aantal verschillen aan te merken ten opzichte van vertegenwoordiging onder de maatschap. Volgens art. 17 lid 1 K (*het uitgangspunt van vertegenwoordiging bij de vof en de cv*) is namelijk iedere vennoot bevoegd tot handelingen namens de vennootschap, tenzij:

- Hij van vertegenwoordigingsbevoegdheid is uitgesloten (art. 17 lid 1 K);
- De handeling 'niet betrekkelijk is tot de vennootschap' (art. 17 lid 2 K);
- Het een handeling betreft waartoe de vennoot volgens de overeenkomst onbevoegd is (art. 17 lid 2 K).

Bij de vof strekt de vertegenwoordigingsbevoegdheid zich uit tot alle handelingen die onder het doel van de vennootschap vallen, ook dit is ruimer dan bij de maatschap. Ook geldt hier dat de handelingen van een onbevoegde voor de rekening van de vennootschap kunnen komen, als het een handeling van beheer betreft (art. 7A:1676 BW). Echter, onderscheid moet ook hier worden gemaakt tussen de bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de vennootschap en de bevoegdheid om te handelen op rekening van de vennootschap. Dit heeft met name consequenties wanneer gekeken wordt naar de interne draagplicht.

Een verdere bijzondere bepaling is te vinden in art. 29 K. Wanneer namelijk de vennootschap niet is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel (art. 5 jo. 25 Hrw) zal de vennootschap ten aanzien van derden worden aangemerkt als verantwoordelijke: ingevolge art. 18 K is dit een **hoofdelijke verantwoordelijkheid**. Het is bij deze bepaling niet van belang of de derde partij te goeder trouw was.

Met betrekking tot de cv moet worden opgemerkt dat zij ingevolge art. 17 K e.v. een aparte plaats inneemt in het geheel van de maatschap. Zoals we hebben geleerd lijkt de vof sterk op de cv, maar dient er bij een cv onderscheid gemaakt te worden tussen de beherende vennoten en de stille vennoten (ook wel **commanditaire vennoten** genoemd). Op de beherende vennoten zijn de regels van de vof van toepassing (art. 19

lid 2 K). Een stille/commanditair vennoot mag zijn naam niet lenen aan de vennootschap, laat staan bezig zijn met daden van beheer (zie art. 20 lid 2 en 2 K).

Doel

Een belangrijk begrip binnen de organisatie van een contractueel samenwerkingsverband wordt gevormd door het **doel** van de samenwerking. Kortom, welk doel probeert de samenwerking te realiseren? Het doel van het samenwerkingsverband speelt bij de vof en cv een belangrijke rol in het kader van de vertegenwoordiging (zie art. 17 lid 2 K). Firmanten zijn ten aanzien van 'doeloverschrijdende' handelingen niet bevoegd om de vennootschap te vertegenwoordigen.

Een dergelijke beperking is bij de maatschap uiteraard niet nodig, gezien haar opzet van volmachtverlening. Wel is voor de maatschap het 'doel' een belangrijk element voor de onderlinge afbakening van beheers- en beschikkingsdaden. De aard van de maatschap speelt daarbij ook een belangrijke rol.

Handelsregister

Er werd eerder al gesproken over het belang van inschrijving van bijvoorbeeld de vof in het **Handelsregister**. Het **hoofddoel** van het handelsregister is de **bescherming van derden**. Inschrijvingen zijn dan ook openbaar en kunnen door iedereen worden ingezien (art. 21 Hrw).

In het handelsregister moeten ondernemingen én **rechtspersonen** worden ingeschreven. Wat een rechtspersoon is, is duidelijk. Wat is echter een onderneming? De definitie van de onderneming is opgenomen in art. 2 Hrb. Er is sprake van een **onderneming** als er een 'voldoende zelfstandig optredende organisatorische eenheid van één of meer personen bestaat, waarin door voldoende inbreng van arbeid of middelen, ten behoeve van derden diensten of goederen worden geleverd of werken tot stand worden gebracht met het oogmerk daarmee materieel voordeel te behalen'.

Bescherming van derden bij gebrekkige informatie vindt, ingevolge art. 25 Hrw, plaats op grond van een 'te goeder trouw-bepaling' (in lid 1 uitgedrukt als 'onkundig'). (Let wel, het 'behoren te weten' van art. 3:11 BW speelt hierbij géén rol.)

Tevens volgt uit art. 18 lid 1 Hrw dat het doen van opgave ter inschrijving verplicht is voor degene wiens onderneming het is. Een belangrijke uitzondering op art. 25 Hrw is art. 29 K, dat in het geval een vof of een cv niet is ingeschreven deze algemeen aansprakelijk is (art. 25 lid 4 Hrw).

Concurrentie(beding)

In de maatschapsovereenkomst kunnen **concurrentiebedingen** (concurrentieverbod) worden opgenomen. Deze bedingen kunnen bijvoorbeeld een maat verbieden om de concurrentie aan te gaan met zijn andere maten. De wet zwijgt hier echter over. Indien

in de maatschapsovereenkomst geen concurrentiebeding is opgenomen, kan deze alsnog gebaseerd worden op de redelijkheid en de billijkheid (art. 6:2 en art. 6:248 BW). Zie in dit verband het arrest 'Akkoca'.

Hoofdstuk 4: Winst en verlies

Winstverdeling naar inbreng

Wanneer gesproken wordt over de verdeling van de mogelijke winsten en verliezen is de wet vrij karig in haar omschrijving. Ingevolge art. 7A:1670 lid 1 BW is, indien het contract tussen de vennoten daar niets over geregeld heeft, het aandeel van elke vennoot direct afhankelijk van hetgeen deze in de gemeenschap heeft gebracht. In geval van enkel ingebrachte arbeid is lid 2 van belang (tip: pak het artikel even erbij).

Beperkingen

Ondanks een grote mate van vrijheid van vorm zijn er weldegelijk een aantal beperkende factoren van kracht, zo mag ingevolge art. 7A:1671 BW niet afgesproken worden dat de verdeling van de winst over wordt gelaten aan één vennoot. Tevens geeft art. 7A:1672 BW een verbod op het '*societas leonina*', het beding dat een van de vennoten alle winst krijgt (*het leeuwendeel*). Uit lid 2 volgt dat wel kan worden afgesproken dat de verliezen uitsluitend voor rekening van een van de vennoten komt. Bij enkel ingebrachte arbeid ligt de verdeling van de winst gelijk verdeeld onder de vennoten. Met betrekking tot de commanditaire vennootschap is lid 3 van art. 20 K van belang. Hieruit volgt dat de stille vennoot meedeelt in de winst, deze mag hij tevens behouden ook als de CV in betalingsmoeilijkheden geraakt, en hij hoeft niet verder bij te dragen dan tot aan zijn inbreng.

Tip van Lawbooks: Zie ook het boek op pagina 45 voor een pakkend voorbeeld.

Jaarresultaat en winst

Met betrekking tot het **jaarresultaat** (*geregeld in Boek 2 BW*) bevat de wet voor de personenvennootschappen niet zo'n stelsel als voor de bv en de nv. Ook hier bestaat een grote mate van vrijheid in de wijze waarop het resultaat van de maatschap zal worden vastgesteld. Volgens art. 2:216 lid 1 BW komt de winst van een bv aan diens aandeelhouders toe. Voor de maatschap is een dergelijke regeling niet van belang, gezien het feit dat de maatschap geen rechtspersoonlijkheid draagt: de eventuele winst komt te vallen in de gemeenschap. Dit is uiteraard van belang voor zaakscrediteuren of privéschuldeisers. Met betrekking tot het verlies kan worden gesteld dat hier in beginsel dezelfde procedure wordt gevolgd als bij de uitkering van winst. Een andere relevante vraag is of het verlies moet worden aangevuld door de vennoten. Hierop moet ontkennend worden geantwoord, indien zij voldaan hebben aan hun inbrengplicht. Uit de overeenkomst en/of de redelijkheid en billijkheid kan echter iets anders volgen.

Administratie vennootschap

Voor de administratie van de vennootschap is art. 3:15i BW van groot belang. De maatschap, vof en CV zijn met uitzondering van art. 2:360 lid 2 BW niet jaarrekeningplichtig (*in de zin van titel 9 Boek 2 BW*). Toch zal er wel moeten worden geadministreerd. Ook moet worden opgemerkt dat de contractuele samenwerkingsvormen op zichzelf niet aan inkomstenbelasting zijn onderworpen. De belasting wordt namelijk geheven bij de vennoten zelf, niet bij 'het bedrijf'. Een laatste opmerking betreft het onderscheid tussen vormen van belasting, zo vallen de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting onder '*subjectieve belasting*'. Dit in tegenstelling tot de '*objectieve belasting*', oftewel de omzetbelasting (btw). De contractuele samenwerkingsvormen zijn wel aan de omzetbelasting onderworpen. Kortom, de contractuele samenwerkingsvormen dienen zelf de btw af te dragen (dit hoeven de maten niet te doen).

Hoofdstuk 5: Rechten van vennootschapscrediteuren

Crediteuren

Bij de **crediteuren** (zij die geld eisen) van de contractuele samenwerkingsvorm dient een onderscheid te worden gemaakt tussen:

- **Vennootschapscrediteuren**; en
- **Privé-crediteuren**.

Het verschil is dat verplichtingen van vennoten die niet in verband staan met de gezamenlijke uitoefening van het beroep of van het bedrijf in de categorie 'privé' vallen. Ingevolge art. 3:276 BW hebben privécrediteuren geen aanspraak op het vermogen van de compagnons. Er is hier namelijk sprake van het gebonden karakter van de gevormde gemeenschap. Dit betekent dat een vennoot geen '*vrije*' beschikking heeft over het ingebrachte goed. Echter, de gebondenheid van de gemeenschap blijft afhankelijk van de aan de grondslag liggende rechtsverhouding. Zodoende is de privécrediteur alsnog in staat om bijvoorbeeld via het aanvragen van faillissement (art. 7A:1683 sub 4 BW) de compagnon uit de maatschap te laten ontbinden.

Uit art. 3:190 lid 1 BW volgt dat de privécrediteuren het aandeel van de gefailleerde maat in een of meer gemeenschapsgoederen niet kunnen uitwinnen zonder toestemming van de andere vennoten. De schuldeisers kunnen echter nadat de maatschap is ontbonden wel het aandeel van de maat in de gemeenschap uitwinnen volgens art. 3:191 BW. De maten kunnen verdeling van de ontbonden gemeenschap vorderen op grond van art. 3:194 jo. art. 3:178 BW. Doet dit afbreuk aan de rechten van de vennootschapscrediteuren? Voor de beantwoording van deze vraag is het eveneens van belang om een blik te werpen op de eigenschappen van de verschillende vennootschappen.

Allereerst de maatschap: binding van de medevennoten vindt alleen plaats bij het verlenen van een volmacht (art. 7A:1681 BW), hiertoe zijn alle maten voor **gelijke delen verbonden** (art. 7A:1679 BW). Bij een vof zijn de vennoten onder art. 18 K **hoofdelijk verbonden**. Hiermee is de schuldeiser dus zowel een zaakscrediteur (ook wel vennootschapscrediteur genoemd) als een privécrediteur. Wat dit betreft is er ogenschijnlijk geen verschil tussen beide (zie art. 3:276 BW). Het meest zichtbare verschil tussen beide creditoren blijft dan toch het feit dat, ondanks dat dit niet duidelijk uit Boek 7A naar voren komt, zaakscrediteuren direct verhaal kunnen halen op de gemeenschap, terwijl privécrediteuren dit niet kunnen (zij moeten wachten tot de gemeenschap ontbonden is).

Er volgt een **voorbeeld** om de boel te verduidelijken: Leverancier X levert voor €1.800 aan goederen aan een personenvennootschap gevormd door Klaas, Willem en Roger. X kan zich, indien het gaat om een maatschap, bij elk van de gebonden maten aankloppen voor een bedrag van €600 (€1.800/3 maten). Gaat het om een vof? Dan kan hij bij de maten afzonderlijk aankloppen voor een bedrag van €1.800. Omdat X een zaakscrediteur is kan hij ook rechtsreeks verhaal nemen op de gemeenschap.

Afgescheiden vermogen

In navolging van het voorgaande vinden we de term **afgescheiden vermogen**. Deze term, die niet in het BW naar voren komt, heeft te maken met de achterstelling van privécrediteuren ten opzichte van zaakscrediteuren in hun verhaal (een breuk met het oude '*paritas creditorum*'). In het arrest *Boeschoten/Besier*, heeft de HR echter geantwoord dat de vof, en dus ook de CV, een afgescheiden vermogen bezit, los van de privévermogens. Voor de maatschap is in het arrest '*Biek Holding*' (zie jurisprudentie) gesteld dat zaakscrediteuren kunnen verhalen op het afgescheiden gemeenschapsvermogen. Dus ook hier mogen eerst de zaakscrediteuren uitwinnen en daarna pas de privécrediteuren.

Ontbinden van persoonsvennootschappen

In het verlengde hiervan is het van belang om het te hebben over de **ontbinding** van de persoonsvennootschap. Middels art. 3:193 BW kunnen zaakscrediteuren zich namelijk verzetten tegen verdeling tussen de vennoten onderling als zij daardoor in hun verhaalsmogelijkheden benadeeld worden. Dit verzet leidt ertoe dat de gemeenschap eerst moet worden afgewikkeld met de zaakscrediteur, waarna het restant aan de maten wordt uitgekeerd en vervolgens pas de privécrediteuren aan bod komen.

Aansprakelijkheid vennoten bij CV

Met betrekking tot de commanditaire vennootschap kan worden opgemerkt dat, ingevolge art. 19 lid 2 K jo. 18 K, de beherende vennoten hoofdelijk verbonden zijn. De stille vennoten zijn ingevolge art. 20 lid 3 K niet verder verantwoordelijk dan hun inbreng in de vennootschap, zonder dat zij verplicht zijn tot teruggave van de genoten winsten. Dit verandert drastisch wanneer de stille vennoot een actieve vennoot wordt, middels

daden van beheer, art. 20 lid 1 en 2 jo. art. 21 K. Ingevolge het arrest *Firma Rog en Buijs* is voor de toepasselijkheid van art. 21 K wel vereist dat de stille vennoot op enigerlei wijze een verwijt kan worden gemaakt van de overtreding van het in art. 20 K gestelde verbod. In het arrest *'De Katterug'* heeft de HR de sanctie op de overtreding van het beheersverbod van art. 21 K verzacht.

Optreden in rechte

De contractuele samenwerkingsvormen zijn geen rechtspersoon. Echter, zoals blijkt uit art. 51 lid 1 Rv kan een **vennootschap** wel degelijk in rechte optreden (zowel als eiser als verweerder). Van gelijkstelling is echter geen sprake, het gaat hier enkel om praktische zaken zoals onthulling van de namen en de woonplaats van de compagnons. In het arrest *De Gouw/De Hamer* werd beslist dat zaakscrediteuren een verhaalsrecht op de gemeenschap hebben en tevens (art. 18 K) de vennoten hoofdelijk kunnen aanspreken. Hiermee kunnen zij op grond van art. 3:276 BW op de privévermogens aanspraak maken. Echter, een vonnis tegen uitsluitend de vof kan niet op de privévermogens, maar slechts op de gemeenschap worden verhaald. Met inachtneming van het verschil in gebondenheid (gelijke delen in plaats voor het geheel) is Huizink van mening dat de regel van het arrest *De Gouw/De Hamer* ook voor de maatschap geldt.

Tenslotte de vaag of personenvennootschappen als zodanig failliet kunnen worden verklaard. Uit de jurisprudentie blijkt dat dit mogelijk is voor de vof en de cv. Of dit ook mogelijk is bij de maatschap is volgens Huizink niet duidelijk. Faillissement van de vof en cv hoeft echter niet per definitie te leiden tot het faillissement van de beherende vennoten (dit is in 2015 bepaald in het arrest *VDV Totaalbouw*).

Tip van Lawbooks: Let goed op, in deze paragraaf worden enkele arresten besproken, maar deze zijn niet allemaal voorgeschreven. Schrik dus niet als een roepnaam je niet bekend voorkomt.

Hoofdstuk 6: Continuïteit

Ontbinding of doorzetting?

Een maatschap is ontbonden wanneer de overeenkomst tot samenwerking is geëindigd. Die beëindiging kan verschillende oorzaken hebben. Het einde van de maatschapsovereenkomst betekent niet dat partijen van elkaar af zijn; er kunnen namelijk postcontractuele verplichtingen bestaan. Los hiervan zijn de maten ook na beëindiging tot elkaar veroordeeld als rechthebbenden in de gemeenschap. Een belangrijke vraag is of de maatschap kan eindigen ten opzichte van een of meer maten, maar alsnog verder kan gaan. In het navolgende zal deze vraag beantwoord worden.

Wettelijke regeling

Art. 7A:1683 BW is van toepassing op alle drie de persoonsvennootschappen en geeft de vier wijzen waarop de maatschap kan eindigen:

- Verloop van tijd waarvoor de maatschap is aangegaan;
- Door het tenietgaan van het goed of volbrengen van de handeling waarvoor de maatschap is aangegaan;
- Door opzegging; en
- Door dood, curatele of faillissement van, alsmede toepassing van de WSNP op een van de vennoten.

Volgens art. 7A:1686 BW kan een maatschap die voor een bepaalde tijd of voor een bepaald werk is aangegaan, tenzij anders besproken, niet worden opgezegd. De opzegging moet aan de andere maten geschieden, een partiële opzegging heeft geen effect voor de wet. Tevens moet een onderscheid worden gemaakt van uitstoting ten opzichte van opzegging. Van **uitstoting** spreekt men indien de maatschap aan een van de andere maten wordt opgezegd. Ingevolge art. 7A:1684 BW kan op last van de rechter op vordering van ieder de vennootschap wegens gewichtige redenen ontbonden worden: dit heeft geen terugwerkende kracht maar zet wel de deur open naar een schadevergoedingsprocedure.

Voortzettingsbeding

Eerder werd al gesproken over de mogelijkheid om door te gaan na uitstoting van een of meerdere vennoten. De bepalingen van art 7A:1688 BW (*maatschap*), art. 30 K (*vof* en *CV*) hebben betrekking op het **voortzettingsbeding**. Dit komt erop neer dat in het geval een van de maten komt te overlijden of terugtreedt dit de maatschap niet doet eindigen. Hier moet echter wel een duidelijk beding van worden gemaakt. De moeilijkheid is dat de personenvennootschappen altijd mede leiden tot enige vorm van gemeenschap en dus ook goederenrechtelijke elementen in zich bergen. Dit heeft uiteraard gevolgen bij uittreding (deze kunnen aanspraak maken op hun ingebrachte goed middels een afrekening), maar evenzeer zo bij toetreding van een nieuwe partner. Deze zal zijn verplichting tot inbreng moeten voldoen; hiermee wordt hij deelgenoot in de gemeenschap.

Goederenrechtelijke aspecten

Ondanks het reeds besproken voortzettingsbeding zal er bij uittreding of overlijden van een van de maten goederenrechtelijk moeten worden afgerekend. De uittredende vennoot heeft immers recht op zijn aandeel in de gemeenschap. Dit kan tot vervelende situaties leiden voor de achterblijvende vennoten, die in beginsel de gemeenschap intact willen laten. Hoe zit het bijvoorbeeld met de goederen die de uittredende vennoot in heeft gebracht? Om dergelijke problemen op te lossen zijn er twee bedingen die uitkomst kunnen bieden:

1. Het **verblijvingsbeding**: Met dit beding wordt beoogd dat het aandeel van de uittredende partner in de goederen van de gemeenschap toevalt aan de overblijvende partners.
2. Het **overnemingsbeding**: Met dit beding wordt beoogd dat door de uittredende partner in genot of economisch eigendom ingebrachte goederen aan de overblijvende vennoten wordt overgedragen.

Art. 3:186 lid 1 BW bepaalt dat levering noodzakelijk is: onroerende zaken moeten worden geleverd (art. 3:89 BW), roerende zaken-niet registergoederen worden dat door bezitsverschaffing (art. 3:90 BW). De uittredende vennoot behoort natuurlijk beschikkingsbevoegd te zijn.

Goederen en verbondenheid aan schulden

Een belangrijke vraag die eveneens beantwoord moet worden is of bij uittreding de bestaande gebondenheid (schulden) tot een einde komt. Uitgangspunt is dat niemand zich eenzijdig aan zijn verplichting kan onttrekken. Dit betekent dat een gevestigde gebondenheid (art. 7A:1680 BW of art. 18 K) niet zal eindigen indien een vennoot uit het samenwerkingsverband stapt. Maar, wanneer de uittredende vennoot de wederpartij van zijn uittreding op de hoogte stelt en de wederpartij desalniettemin de samenwerking doorzet is dit een duidelijk teken dat de wederpartij met een gewijzigde vennootschapsaansprakelijkheid wil voortzetten. Aanvullend is dan van belang om te oordelen over de vraag of nieuwe vennoten verbonden zijn aan de op het moment van toetreding bestaande schulden. Wederom is het antwoord te vinden in art. 7A:1680 BW of art. 18 K; dit biedt de meeste rechtszekerheid aan alle partijen.

Vereffening

Dit alles gezien moet worden gesteld dat indien de maatschap wordt ontbonden, er geen voortzettingsbeding is opgenomen in het contract en er geen sprake is van gezamenlijke voortzetting, de gemeenschap moet worden **vereffend**. Dit komt erop neer dat de zaakscrediteuren moeten worden voldaan en de overblijvende activa worden verdeeld onder de compagnons/vennoten, met inachtneming van hun inbreng en hun aandeel in de winst. Wanneer er onvoldoende activa is om de zaakscrediteuren te voldoen, dan hebben deze crediteuren altijd de mogelijkheid om terug te vallen op de verbondenheid van de compagnons.

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2

Voor deze week is geen literatuur voorgeschreven uit een van de twee boeken. Wel zijn enkele artikelen voorgeschreven. Zie hiervoor de '*extra literatuur*', verderop in deze samenvatting.

DE MEEST VERKOCHTE SAMENVATTING VAN UTRECHT.

We verkopen
jaarlijks **15.000**
samenvattingen
in Utrecht.

Al 8 jaar een begrip.
Alle studenten kiezen voor Lawbooks.

Lawbooks. Je beste studievriend.

Op zoek naar kwaliteitssamenvattingen zodat je goed voorbereid het tentamen in kunt gaan? Lawbooks is al 8 jaar de keuze van alle rechtenstudenten in Utrecht. Wij hebben duizenden studenten geholpen bij het halen van de tentamens én hun bachelor. Kijk voor meer informatie op www.lawbooks.nl/utrecht

EXTRA LITERATUUR (ARTIKELEN) **PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1**

Voor deze week is geen extra literatuur voorgeschreven.

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2

Aansprakelijkheid in maatschapsverband

Gebaseerd op: S.M. Bartman, 'Aansprakelijkheid in maatschapsverband, annotatie bij HR 15 maart 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY7840, NJ 2013, 290 m. nt. Van Schilfgaarde, JOR 2013, 133 m. nt. Blanco Fernandez (Biek/Holdings A c.s.)', *Ars Aequi* 2013, 662.

Inleiding

In het arrest Biek Holding/A c.s. staat de bedoeling van Biek centraal met het uitbrengen van haar dagvaarding, waarin A c.s. persoonlijk werden opgevoerd als gedaagden. Bedoelde Biek daarmee de maatschap, waarvan A c.s. deel uitmaakten, in rechte te betrekken of alleen A c.s. in privé? De Hoge Raad heeft een belangrijk arrest gewezen. De Hoge Raad heeft namelijk met dit arrest het volgende bevestigd: het onderscheid tussen de stille en de openbare maatschap, de erkenning van het afgescheiden vermogen van de openbare maatschap en de hoofdelijke aansprakelijkheid van de vennoten voor de uitvoering van door de maatschap aanvaarde opdrachten. Hier zal verder op worden ingegaan.

Essentie

De Hoge Raad benoemt mogelijkheden hoe Biek individuele vennoten had kunnen aanspreken. Op het moment van de beroepsfout bestond de maatschap uit natuurlijke personen. Individuele vennoten van een maatschap zijn van rechtswege voor gelijke delen aansprakelijk voor de schulden van de gemeenschap, art. 7A:1680 BW. Biek had dus wel degelijk de individuele vennoten van de maatschap kunnen aanspreken. Er is nog een andere manier. Op grond van art. 7:404 BW had Biek mr. A kunnen aanspreken en met doorbreking van diens tussengeschoven praktijkvennootschap had Biek hen individueel kunnen aanspreken. Hier werkt het recht inzake de opdrachtverhouding door in de aansprakelijkheidspositie van individuele vennoten van een openbare maatschap.

In r.o. 3.4.2 wordt nadrukkelijk benoemd 'een door de maatschap aanvaarde opdracht', respectievelijk van 'een overeenkomst die met een maatschap is aangegaan'. Hiermee benadrukt de Hoge Raad het verschil tussen de openbare maatschap en de stille maatschap. Een maatschap die op een voor derden duidelijk kenbare wijze onder een naam in het handelsverkeer naar buiten treedt, zal dat juist plegen te doen voor het aanvaarden van opdrachten en het sluiten van overeenkomsten met die derden. Dit geldt niet voor een stille maatschap. In dit arrest koppelt de Hoge Raad ook nog rechtsgevolgen aan de kwalificatie van een openbare maatschap. Wanneer een maatschap een opdracht van een derde aanvaardt, dan zijn de individuele vennoten hoofdelijk tegenover de opdrachtgever gebonden en voor het geheel van diens schade aansprakelijk bij een tekortkoming in de nakoming, op grond van art. 7:407 lid 2 BW. De

hoofdelijke aansprakelijkheid van de individuele vennoten die op het moment van het aanvaarden van de opdracht deel uitmaakten van de maatschap, vloeit op basis van dit arrest voort uit het recht inzake de opdrachtverhouding, niet uit het maatschapsrecht. Er bestaat bij een openbare maatschap dus een verschil in gebondenheid van haar vennoten naar gelang de aard van de overeenkomst die zij aanging. Bij opdrachtverlening geldt hoofdelijke aansprakelijkheid van alle vennoten die ten tijde van de opdracht de maatschap vormden. Dit blijft aan de vennoot kleven, ook nadat hij inmiddels uit de maatschap is getreden. Bij alle andere overeenkomsten gesloten door een openbare maatschap, geldt artikel 7A:1680 BW, aansprakelijkheid voor gelijke delen. Dit geldt ook voor vennoten die ten tijde van de opdracht nog geen deel uitmaakten van de maatschap, maar die later zijn toegetreden. Ook beslist de Hoge Raad dat de zaakscrediteuren van de openbare maatschap zich rechtstreeks op haar vermogen kunnen verhalen en dat dit een afgescheiden vermogen vormt, op grond van art. 3:192 jo. 3:189 lid 2 BW.

Drie ontwikkelingen in de rechtspraak

Gebaseerd op: C. de Groot, 'Drie ontwikkelingen in de rechtspraak van de Hoge Raad in 2015 over personenvennootschappen', *Onderneming & Financiering* 2015, p. 28 – 44.

Als iemand toetreedt als vennoot tot een al bestaande vof of toetreedt als gewone vennoot (dus niet als commanditaire vennoot) tot een al bestaande cv, is deze vennoot dan aansprakelijk voor alle verbintenissen van de vennootschap of is hij alleen aansprakelijk voor de verbintenissen van de vennootschap vanaf het moment van zijn toetreden? (De Carlande-uitspraak)

De Hoge Raad besliste op grond van een aantal argumenten dat een vennoot die toetreedt tot een al bestaande vof en een gewone vennoot die toetreedt tot een al bestaande cv ook verbonden zijn voor verbintenissen die al waren ontstaan vóór hun toetreden.

De tekst van art. 18 en 19 lid 1 WvK bevat geen beperking die erop zou kunnen duiden dat een vennoot alleen verbonden is voor verbintenissen die ontstaan na zijn toetreden. Ook brengen deze bepalingen mee dat een toetredende vennoot verbonden is voor alle verbintenissen.

In aanvulling hierop overwoog de Hoge Raad:

Deze uitleg sluit aan bij de uitleg van art. 21 WvK over de aansprakelijkheid van commanditaire vennoten voor de verbintenissen van de cv. Een commanditaire vennoot is niet verbonden voor de verbintenissen van de vennootschap, behalve als zich enkele uitzonderingen voordoen die ertoe leiden dat een commanditaire vennoot wel hoofdelijk verbonden wordt voor de verbintenissen van de vennootschap. Die uitzonderingen staan in art. 20 lid 1 en 2 WvK.

Een tegenargument kan niet zijn dat de schuldeisers van de vennootschap er door het toetreden van een nieuwe vennoot een schuldenaar bij krijgen waarop zij niet hadden gerekend. De uitleg die de Hoge Raad geeft aan art. 18 en 19 lid 1 WvK bevordert de rechtszekerheid.

Als laatste argument wees de Hoge Raad erop dat een toetredende vennoot zijn belangen kan beschermen door inzage te vragen in de schuldenpositie van de vennootschap of kan vragen de gelegenheid te krijgen daarnaar zelf onderzoek te mogen doen, dan wel door garanties te eisen van de overige vennoten of afspraken met hen te maken.

Een commanditaire vennoot mag volgens art. 20 lid 2 WvK 'geene daad van beheer verrigten of in de zaken van de vennootschap werkzaam zijn, zelfs niet uit kracht eener volmagt' (het beheersverbod). Wat betekent deze bepaling? (de Lunchroom De Katterug-uitspraak)

De Hoge Raad besliste als volgt.

Art. 21 WvK stelt een sanctie op de omstandigheid dat een commanditaire vennoot onduidelijkheid oproept over zijn status in de cv. De sanctie die art. 21 WvK oplegt, gaat erg ver: 'de commanditaire vennoot wordt jegens alle schuldeisers van de vennootschap ten volle aansprakelijk voor alle verbintenissen van de vennootschap, ook die welke zijn ontstaan voor het tijdstip waarop het verbod werd overtreden'. Zo'n sanctie dient wel in een evenredige verhouding te staan 'tot de aard en ernst' van het handelen van de commanditaire vennoot.

Dit betekent dat de rechter onder omstandigheden kan beslissen de sanctie van art. 21 WvK achterwege te laten of 'dat het gevolg daarvan dient te worden beperkt tot bepaalde verbintenissen van de commanditaire vennootschap'. Over die omstandigheden overwoog de Hoge Raad vervolgens dat een rol kan spelen 'of bij derden redelijkerwijs een onjuiste indruk over de hoedanigheid van de commanditaire vennoot heeft kunnen ontstaan' en dat aan de commanditaire vennoot 'in elk geval steeds enig verwijt van zijn handelwijze zal moeten kunnen worden gemaakt'. Van het laatste zal snel sprake zijn omdat een commanditaire vennoot zich nu eenmaal behoort te realiseren dat hij geen gewone maar een commanditaire vennoot is, en zich dus aan het beheersverbod van art. 20 lid 2 WvK moet houden.

Geldt de regel dat het faillissement van een vof automatisch leidt tot het faillissement van de vennoten van de vof? (De VDV Totaalbouw-uitspraak)

De Hoge Raad besliste dat het faillissement van een vof helemaal niet automatisch tot insolventierechtelijke consequenties voor de vennoten leidt.

De Hoge Raad kwam via de volgende stappen tot dat oordeel:

Een vof is geen rechtspersoon, maar heeft wel een afgescheiden vermogen waarop de schuldeisers van de vennootschap met voorrang boven de privéschuldeisers van de vennoten verhaal kunnen nemen. Dit brengt mee dat een vof in een aantal gevallen kan optreden als 'een afzonderlijk rechtssubject dat zelfstandig aan het rechtsverkeer kan deelnemen' en ook '*als zodanig failliet kan worden verklaard*'.

De vennoten van een vof zijn hoofdelijk verbonden, dus bij faillissement van de vennootschap zal het faillissement van de vennoten doorgaans onvermijdelijk zijn, maar het kan zo zijn dat een vennoot beschikt over zoveel privévermogen dat hij alle schuldeisers van de vennootschap en al zijn privéschuldeisers kan voldoen.

De introductie van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen *'brengt mee dat vennoten (natuurlijke personen) die een wsnp-verzoek hebben ingediend, niet zonder meer failliet verklaard dienen te worden indien het faillissement van de vof wordt uitgesproken'*.

Een automatisch faillissement van de vennoten van een vof bij faillissement is strijdig met het in art. 6 van het (EVRM) opgenomen recht op een eerlijk proces.

Consultatievoorstel

Gebaseerd op: A.J.S.M. Tervoort, 'Het consultatievoorstel modernisering personenvennootschappen. Een overzicht met kanttekeningen', *Onderneming & Financiering* 2019/4, p. 5-25 m.u.v. paragraaf 6.

Inleiding

Sinds 1972 is de wetgever bezig het personenvennootschapsrecht, dat in essentie nog uit 1838 stamt, te moderniseren. Pas op 21 februari 2019 heeft een nieuwe, concrete wettelijke regeling van het personenvennootschapsrecht (hierna: het consultatievoorstel) met een daarbij behorend voorontwerp-memorie van toelichting (hierna: MvT of toelichting) het licht gezien. In dit artikel zullen de hoofdlijnen van het consultatievoorstel worden beschreven.

Opzet

In het consultatievoorstel wordt de personenvennootschap geregeld in de nieuwe titel 13 van Boek 7 van het BW (art. 7:800 tot en met art. 7:822 BW).

Aard en wezen

De definitie van de vennootschap zal in het nieuwe art. 7:800 BW aansluiten bij wat momenteel in de literatuur gehanteerd wordt.¹ Het consultatievoorstel brengt wel enkele andere spannende veranderingen met zich mee:

- Het onderscheid tussen beroeps- en bedrijfshandelingen verdwijnt. Dat is op zich niet gek, aangezien het onderscheid tussen beroep en bedrijf tegenwoordig minder relevant is en ook niet duidelijk.
- Het onderscheid tussen de maatschap en de vennootschap onder firma (vof) zal komen te verdwijnen. De rechtsvormen worden vervangen door een nieuwe rechtsvorm (de vennootschap). Bestaande maatschappen en vof'jes mogen de oude terminologie nog wel blijven gebruiken. Deze namen hebben echter geen materiële betekenis (meer). Men verwacht wel dat het gebruik van deze termen op ten duur uit zal sterven.
- De regeling van de personenvennootschap in het consultatievoorstel is van regelend recht. In het nieuwe art. 7:801 BW staan wel enkele artikelen die van dwingend recht zijn en waarvan je dus niet mag afwijken
- Inbreng blijft ook nu essentieel voor het bestaan van een rechtsgeldige personenvennootschap. Inbreng wordt nu gezien als een verbintenis en dat betekent ook dat nakoming hiervan gevorderd kan worden. Nakoming kan niet alleen door de vennootschap worden gevorderd, maar ook door iedere vennoot.
- Een radicale breuk met het huidige recht is dat volgens art. 7:803 lid 1 iedere personenvennootschap een rechtspersoon wordt. Boek 2 is op deze

¹ Art. 7:800 BW bepaalt dat vennootschap de overeenkomst tot samenwerking is tot de uitoefening van een beroep of bedrijf met inbreng door ieder van de partijen, vennoten, met het oogmerk voordeel te behalen en dit met elkaar te delen.

vennootschappen echter niet van toepassing, met uitzondering van art. 2:4 lid 2 en 2:5 BW. Dit is een groot voordeel, want het toe- en uittreden van vennoten wordt zo makkelijker. Daarnaast kan de continuïteit van de vennootschappen nu beter worden gewaarborgd.

Onderlinge verhoudingen

Het begrip 'beheer' wordt vervangen door het begrip 'bestuur' (art. 7:804 lid 1 BW). Het bestuur van de vennootschap berust volgens art. 7:804 lid 1 BW bij de vennoten gezamenlijk. Volgens de toelichting hebben de begrippen dezelfde inhoud, maar dat kan volgens Tervoort niet juist zijn. Partijen kunnen wel van deze regel afwijken. Met betrekking tot de onderlinge verhoudingen zijn er nog enkele andere veranderingen die de aandacht verdienen:

- In art. 7:804 lid 2 BW is een regeling opgenomen ter zake van 'besluiten'. Het heeft een andere betekenis dan het begrip in art. 2:14 BW. Voor besluiten is unanimiteit vereist, maar ook van deze bepaling kan worden afgeweken.
- Volgens art. 7:804 lid 3 BW is de instemming van alle vennoten ook nodig voor het verrichten van rechtshandelingen voor rekening van de vennootschap. In lid 3 staat ook een uitzondering: iedere vennoot is bevoegd tot het voor rekening van de vennootschap verrichten van (1) rechtshandelingen die gelet op het doel van de vennootschap tot haar normale werkzaamheden behoren, alsmede (2) rechtshandelingen die geen uitstel kunnen lijden. Ook deze bepalingen zijn van regelend recht.
- Op grond van art. 7:805 lid 1 BW dienen de vennoten ten minste een keer per jaar rekening en verantwoording af te leggen over zijn activiteiten ten behoeve van de vennootschap. Deze regel is van dwingend recht.
- In art. 7:805 lid 1 BW wordt de ook onder het huidige recht aangenomen verplichting gecodificeerd dat de vennoten zich jegens elkaar gedragen zoals een goed vennoot betaamt. Deze regel is van dwingend recht.
- Art. 7:806 BW bevat een aantal bepalingen over administratieplicht en verantwoording. Het schrijft hoofdzakelijk de regels uit die in art. 3:15i, 3:15j en 2:10 lid 2 t/m 4 BW zijn opgenomen.
- Als niet-dwingendrechtelijke hoofdregel bepaalt art. 7:807 lid 1 BW dat de vennoten voor een gelijk deel in het resultaat delen. De vennoten kunnen dus anders overeenkomen. Wat wel nieuw is, is dat het nu mogelijk is om overeen te komen dat een vennoot niet deelt in de winst.

Verhoudingen

Art. 7:808 en 7:809 BW geven regels over de vertegenwoordiging van de vennootschap en de aansprakelijkheid van de vennoten. Wat is er allemaal nieuw?

- Art. 7:808 BW bepaalt dat iedere vennoot bevoegd is de vennootschap te vertegenwoordigen. Deze regel is van regelend recht, dus afwijkende bepalingen zijn mogelijk.

- Art. 7:809 BW geeft een uitvoerige regeling van de verbondenheid van de vennootschap en de vennoten jegens derden. De hoofdregel is dat de vennoten naast de vennootschap hoofdelijk verbonden zijn voor verbintenissen van de vennootschap jegens derden. De aansprakelijkheid van de vennoten is echter subsidiair: zij zijn slechts aansprakelijk voor zover de wederpartij aannemelijk maakt dat de vennootschap niet aan de verbintenis zal voldoen. Volgens Tervoort heeft deze subsidiaire aansprakelijkheid nog wel een duidelijke toelichting nodig.
- Beroepsbeoefenaren in personenvennootschappelijk verband zijn niet langer aansprakelijk voor gelijke delen (zoals nu het geval is bij de maatschap): ze zullen hoofdzakelijk verbonden worden. Deze strenge regel wordt wel enigszins geneutraliseerd door art. 7:809 lid 2 BW: de vennoot aan wie de wederpartij uitdrukkelijk de uitvoering van een opdracht heeft toevertrouwd, is naast de vennootschap voor het geheel aansprakelijk jegens derden ter zake van een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst.²
- Ook nieuw is dat een toetredende vennoot slechts aansprakelijk wordt voor verbintenissen van de vennootschap die na zijn toetreden zijn ontstaan (art. 7:809 lid 3 BW).
- Er komen speciale verjaringsregels voor de aansprakelijkheid van een uitgetreden vennoot. De verjaringstermijn wordt verkort naar 5 jaar (art. 7:809 lid 4 BW). Volgens de huidige wetgeving is het 20 jaar, wat volgens de wetgever onredelijk lang is.
- De vennoten van een vennootschap die niet is ingeschreven in het Handelsregister zijn zonder beperking naast de vennootschap hoofdelijk verbonden jegens derden (art. 7:809 lid 5 BW).

Vruchtgebruik en pandrecht

Art. 7:810 lid 1 BW bepaalt dat vruchtgebruik kan worden gevestigd op een recht op uitkering ten laste van het vermogen van de vennootschap, zoals een winstuitkering, alsmede op een vergoeding die een vennoot bij zijn uittreden ontvangt. Art. 7:811 lid 1 BW bepaalt dat overeenkomstig art. 3:94 BW een pandrecht kan worden gevestigd op een recht op uitkering ten laste van het vermogen van de vennootschap, alsmede op een vergoeding bij uittreding. In de praktijk is gebleken dat er vraag is naar het vestigen van een recht van vruchtgebruik of pand in een aandeel van een vennoot in de vennootschap.

Toetreden en uittreden

Art. 7:812 en 7:813 BW geven regels over toe- respectievelijk uittreden van vennoten. Op grond van art. 7:812 lid 1 BW moeten alle vennoten besluiten over de toetreding van een nieuwe vennoot. Deze regel is van regeland recht. Art. 7:813 lid 1 BW bepaalt in welke gevallen een vennoot uittreedt. Hier worden de bekende situaties genoemd,

² In dit soort situaties is dus naast de vennootschap alleen de vennoot hoofdelijk aansprakelijk aan wie de opdracht uitdrukkelijk is toevertrouwd, en de andere vennoten zijn daarvoor niet aansprakelijk.

zoals opzegging, het overlijden van de vennoot en de uitstoting. Voor uitstoting is een gewichtige reden vereist. Wat dit is mogen de vennoten zelf nader invullen.

Belangrijk nieuw punt: Het gevolg van het uittreden van een vennoot is niet, zoals in het huidige recht het geval is, dat de vennootschap ophoudt te bestaan. Het uittreden van een vennoot leidt volgens art. 7:813 lid 3 BW slechts tot ontbinding van de overeenkomst ten aanzien van het gedeelte dat de uittredende vennoot betreft. De verbintenissen tussen de overige vennoten en die tussen hen en de vennootschap blijven bestaan.

Bij het uittreden is de vennootschap aan de vennoot doorgaans een uittreedvergoeding verschuldigd. In uitzonderlijke situaties is de waarde van de vennootschap negatief, met als gevolg dat ook deze vergoeding negatief is. Dat betekent dat de uittredende vennoot een geldbedrag aan de vennootschap moet betalen. Art. 7:815 lid 3 BW gaat over de uittreedvergoeding.

Ontbinding/vereffening

Art. 7:814 tot en met 7:819 BW hebben de ontbinding, vereffening en voortzetting van de onderneming van de vennootschap tot onderwerp:

- Art. 7:814 BW geeft aan wanneer de vennootschap in gaar geheel wordt ontbonden. De vennootschap kan ook door de rechter worden ontbonden op verzoek van een vennoot wegens gewichtige redenen.
- De rechter kan, op verzoek van het OM of van een belanghebbende de vennootschap ontbinden als deze niet voldoet aan de wettelijke omschrijving (art. 7:815 BW).
- Art. 7:816 tot en met 7:818 BW bevatten een gedetailleerde en uitvoerige regeling van de vereffening van de vennootschap, die is geïnspireerd op de bepalingen van Boek 2 BW. In essentie komt deze regeling erop neer dat de vennootschap na ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit voor haar vereffening nodig is.
- Art. 7:819 BW bevat een voorziening voor de situatie dat de enig overgebleven vennoot de onderneming wil voortzetten. Dit is een handige aanvulling op het huidige recht.

CV

De tweede afdeling van titel 7.13 BW gaat over de commanditaire vennootschap. Deze afdeling heeft maar drie artikelen. In 7:820 BW staat de definitie van de cv, al kan deze definitie volgens Tervoort scherper. Op de cv zijn ook de reeds besproken artikelen van toepassing, tenzij uit de tweede afdeling (die dus speciaal gericht is op de cv) iets anders geldt. Dat betekent dat een cv ook een rechtspersoon is. Art. 7:821 NW telt vijf leden en geeft enige bijzondere regels voor de commanditaire vennoot. Een grote verbetering is de nieuwe regeling van de bestuurs- en

vertegenwoordigingsbevoegdheid van de commanditaire vennoot. Onder de huidige regeling mag de commanditaire vennoot geen daden van beheer verrichten. Doet hij dat wel, dan is hij hoofdelijk verboden voor alle schulden (art. 21 K). Op grond van het nieuwe art. 7:821 lid 2 BW mag de commanditaire vennoot de vennootschap uitsluitend vertegenwoordigen indien hem daartoe volmacht is verleend. Een andere vernieuwing is dat het naamvoeringsverbod van art. 20 lid 1 K in het consultatievoorstel niet terugkeert. De naam van de commanditaire vennoot van een cv mag voortaan dus worden gebruikt in de naam van de cv. Art. 7:821 lid 5 BW bevat een opsomming van artikelen uit de eerste afdeling van titel 7.13 die van toepassing zijn op de commanditaire vennoot. Art. 7:822 BW ten slotte is gewijd aan de situatie dat een commanditaire vennoot vennoot wordt en omgekeerd een vennoot commanditaire vennoot wordt.

Conclusie

Volgens Tervoort zijn de aanpassingen een belangrijke stap in de juiste richting. Sommige details moeten wel (beter) worden uitgewerkt. Het is in het consultatievoorstel volgens Tervoort makkelijk om kleine aanpassingen aan te brengen zonder de kern daarvan aan te tasten.

ARRESTEN

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 1

Kleuterschool Babbel

Vindplaats

HR 6 april 1979, NJ 1980, 34 (Kleuterschool Babbel).

Onderwerp

Onrechtmatige overheidsdaad.

Rechtsvraag

Is de gemeente aansprakelijk voor gedragingen van een wethouder die onrechtmatig zijn?

Casus

Ten behoeve van Kleuterschool Babbel werd een nieuw gebouw geplaatst dat in principe voor minimaal twintig jaar zou moeten blijven staan. Na zes jaar stortte het gebouw echter in door een fout in de dakconstructie. In de Zwolse courant werd enige tijd later vanuit de gemeente een bericht geplaatst dat het instorten door een constructiefout kwam, en dat de aannemer/bouwer, Reuvers, daarvoor verantwoordelijk was. De Raad van Arbitrage voor Bouwbedrijven besloot echter dat de schuld bij de stichting lag die eigenaar van het gebouw was, en niet bij Reuvers. Hierop daagde Reuvers de gemeente voor het toebrengen van een slechte naam door de onterechte beschuldiging in de krant. De rechtbank was echter niet van mening dat de uitlatingen van de gemeente als onrechtmatige daad richting Reuvers waren aan te merken. Het hof stelde bovendien dat de gemeente niet aansprakelijk kon zijn, daar een wethouder geen orgaan is van de gemeente, volgens de Gemeentewet. Ook stelde het hof dat uitlatingen doen over de instorting niet tot de taak van de wethouder behoorde, en zodoende de gemeente ook niet verantwoordelijk kon zijn. Reuvers vocht deze beweringen in cassatie aan.

Uitspraak

Volgens de Hoge Raad is niet van belang of een wethouder als orgaan is erkend in de Gemeentewet. Het gaat erom of de gedragingen van de wethouder in het maatschappelijk verkeer als gedragingen van de gemeente zijn te zien. In casu zijn uitlatingen van de wethouder van onderwijs over de instorting van een kleuterschool te zien als gedraging van de gemeente, daar inlichtingen geven over het instorten van een gemeenteschool wel degelijk tot de taken van een wethouder van onderwijs behoort. Dit, omdat het haar taak is om de burgers juist in te lichten.

Conclusie

De gemeente kan verantwoordelijk worden gehouden voor gedragingen van een wethouder, die binnen zijn taak (en die van de gemeente) vallen.

VOF Van den Broek

Vindplaats

HR, 26 juni 1981, NJ 1982, 1.

Onderwerp

Aansprakelijkheid beperkte vennoot/beroepen op Handelsregister (3:70 BW).

Rechtsvraag

Kan een vennoot zich beroepen op de beperking van zijn bevoegdheid?

Casus

De VOF Van den Broek is een bedrijf dat o.a. asfaltering doet. Bedrijf Van Willigen Vuren moest voor de overheid een paar klussen uitvoeren en heeft een van deze klussen weer uitbesteed aan VOF Van den Broek. Dit uitbesteden is geschied per handgeschreven aannemingsovereenkomst. Deze overeenkomst is namens VOF Van den Broek ondertekend door meneer Van den Broek, één van de vijf firmanten. Nu wil het geval dat in het Handelsregister was ingeschreven dat meneer Van den Broek zijn bevoegdheid om de VOF te binden was beperkt tot overeenkomsten van maximaal 50.000 gulden. Deze klus hield echter een bedrag in van 1,1 miljoen gulden, dus meneer Van den Broek mocht deze overeenkomst niet alleen ondertekenen, de andere firmanten hadden ook moeten ondertekenen. De andere firmanten zijn het niet eens met het aannemen van deze klus en beroepen zich erop dat de overeenkomst ongeldig is omdat meneer Van den Broek niet bevoegd was om in zijn eentje deze klus aan te nemen.

Uitspraak

De Hoge Raad vindt dat meneer Van den Broek door te ondertekenen de schijn heeft gewekt dat hij wel bevoegd was om deze transactie aan te gaan. Ook overweegt de Hoge Raad dat het feit dat de beperking in het Handelsregister stond, niet uitmaakt voor de schijn die Van den Broek heeft gewekt. Deze inschrijving maakt echter wel dat de VOF zelf niet gebonden is. De vennoot die de overeenkomst is aangegaan, is zelf verantwoordelijk voor zijn beperking.

Conclusie/Essentie

Meneer Van den Broek is persoonlijk aansprakelijk, de VOF Van den Broek niet. Als een vennoot de schijn wekt dat hij bevoegd is, kan hij zich er niet op beroepen dat in het Handelsregister staat dat hij niet bevoegd is. De verantwoordelijkheid voor de

bepierking ligt dus bij de vennoot zelf, en niet bij de VOF waar hij onder valt, en ook niet bij het bedrijf waarmee de overeenkomst is aangegaan, ondanks dat dit bedrijf het in het Handelsregister had kunnen zien.

Damen/Geho

Vindplaats

HR 3 februari 1984, NJ 1984, 386.

Onderwerp

Beroepen op Handelsregister.

Rechtsvraag

Kan een derde vertrouwen op het Handelsregister, ook al heeft hij dit niet geraadpleegd tijdens het sluiten van de overeenkomst?

Casus

Damen is eigenaar van Café 't Brouwertje, dat hij verkoopt in oktober 1979. Damen laat zich echter pas in augustus 1980 uitschrijven als eigenaar bij het Handelsregister. Geho is een groothandel, waarbij in februari 1980 een order voor glazen wordt geplaatst door het café. De glazen worden namens het café opgehaald, maar de rekening wordt nooit betaald. Groothandel Geho legt daarop een vordering neer bij Damen, omdat Damen nog altijd als eigenaar in het Handelsregister staat. Zowel de kantonrechter als de hoger beroepsrechter concludeert dat deze vordering terecht is. Geho stelt dat art. 25 lid 3 Handelsregisterwet van toepassing is. In dit artikel staat, dat een feit dat niet in het Handelsregister staat, niet aan derden kan worden tegengeworpen als deze derde van dat feit niet op de hoogte was. Damen stelt dat Geho het Handelsregister pas op een later tijdstip heeft geraadpleegd, en niet ten tijde van de verkoopovereenkomst.

Uitspraak

De Hoge Raad stelt dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de feiten in het Handelsregister bij de inschrijfplichtigen ligt (in casu Damen). Derden (zoals Geho) moeten op dit register kunnen vertrouwen, ook zonder het te raadplegen tijdens het aangaan van een overeenkomst (**r.o. 3.2**).

Conclusie

Men moet op het Handelsregister kunnen vertrouwen. De verantwoordelijkheid voor de juistheid van de feiten in dit register ligt bij degene die een verandering moet doorgeven. Het is onbelangrijk of het register tijdens het sluiten van de overeenkomst al geraadpleegd is, of pas later.

Dierenartspraktijk

Vindplaats

HR 2 september 2011, *NJ* 2012, 75.

Onderwerp

Vereisten voor bestaan maatschap (7A:1655 BW e.v.).

Rechtsvraag

Kan sprake zijn van een maatschap, als niet aan alle essentialia is voldaan?

Casus

In deze zaak gaat het om een aantal dierenartsen en hun praktijken. Deze praktijken werken allemaal samen, maar daar is nooit een contract voor afgesloten. Op ten duur willen ze door onenigheid uit elkaar, en is het voor de winstdeling e.d. van belang of er dus eigenlijk wel sprake was van een maatschap. De ene firmant meent dat er wel sprake was van een maatschap, de ander stelt dat er een overeenkomst van opdracht was (**r.o. 3.1**).

Uitspraak

De Hoge Raad stelt dat er ook zonder contract sprake kan zijn van een maatschap. Dit moet dan uit de feiten of omstandigheden afgeleid kunnen worden (**r.o. 3.7.2**). De Hoge Raad stelt dat bijvoorbeeld gekeken moet worden naar feitelijke samenwerking en professionele gelijkwaardigheid van de vermeende firmanten. Niet beslissend is het niet-bestaan van een afgesproken winstverdeling, voldoende is dat de firmanten gezamenlijk gerechtigd zijn tot (een deel) van de winst. Ook hoeft de inbreng in de maatschap niet per se goederenrechtelijk te zijn, het is voldoende om goederen louter ter beschikking van de maatschap te stellen om aan de 'inbrengverplichting' van art. 7A:1655 BW te voldoen (**r.o. 3.9.2**).

Conclusie

Het ontbreken van een schriftelijk contract staat niet in de weg aan het bestaan van een maatschap. Feitelijke omstandigheden kunnen bewijzen dat toch sprake is van een maatschap.

Biek Holding/X c.s.

Vindplaats

HR 15 maart 2013, *NJ* 2013, 290.

Onderwerp

Aansprakelijkheid maatschap (art. 7:407 lid 2 BW en art. 7:404 BW).

Rechtsvraag

Wanneer is de hele maatschap verantwoordelijk, en kan een maat ook persoonlijk verantwoordelijk zijn?

Casus

VOF Biek heeft enkele jaren zijn juridische zaken laten behartigen door een advocatenmaatschap. Een van de advocaten van deze maatschap heeft een beroepsfout gemaakt, en zodoende daagt Biek de gehele maatschap. Nu is de vraag in cassatie of Biek een zaak moet voeren tegen één advocaat (die de fout maakte), vijf advocaten van de maatschap persoonlijk, of de maatschap als geheel (**r.o. 3.1**).

Uitspraak

Een maatschap heeft geen rechtspersoonlijkheid, dus in principe zijn advocaten persoonlijk verantwoordelijk voor het nakomen van hun verplichtingen aan cliënten (**r.o. 3.4.2**). Als sprake is van een tekortkoming in een deelbare prestatie (omdat maten samenwerken aan een zaak), zijn de maten voor gelijke delen aansprakelijk (art. 7A:1679-1681 BW) (**r.o. 3.4.2**). Als de maatschap als geheel een opdracht heeft aanvaard, is op grond van art. 7:407 lid 2 BW iedere maat hoofdelijk aansprakelijk. Vorderingen uit een overeenkomst met de maatschap kunnen ook worden ingesteld tegen de maatschap als geheel (**r.o. 3.4.2**). Maar omdat een maatschap geen rechtspersoonlijkheid heeft, moet je dan een zaak beginnen tegen gezamenlijke maten als losse rechtspersonen.

Conclusie

Je kan de maatschap zowel als geheel 'in rechte betrekken', als tegen de maten persoonlijk een zaak beginnen. Je mag dus de maatschap dagvaarden, maar ook alle maten persoonlijk in één zaak. Dit kan omdat de maten hoofdelijk aansprakelijk zijn in zaken die de 'maatschap als geheel' heeft aangenomen. Er kan dus zowel op het maatschapsvermogen verhaal gehaald worden, als op het privévermogen van de maten. Je mag het ook combineren in één zaak, dat je én de maatschap, én de maten allemaal persoonlijk tegelijk dagvaart.

PERSONENVENNOOTSCHAPPEN 2

Warnderink Vinke

Vindplaats

HR 13 juni 1969, NJ 1969, 384.

Rechtsvraag

Is het mogelijk dat een vennoot uit een vof wordt gezet door een andere vennoot?

Feiten

De drie gedaagden zijn samen met de eiser vennoten in de VOF 'Vinke & Co'. Gedaagden 1 en 2 zijn belast met de leiding van de Rotterdamse tak van Vinke & Co en gedaagde 3 en eiser zijn belast met de leiding van de Amsterdamse tak. Op 11 maart 1968 laat gedaagde 3 aan de eiser weten dat hij de firma per onmiddellijke ingang opzegt en daar heeft gedaagde 3 op 12 maart dan ook meteen uitvoering aan gegeven. Daarom was het voor de eiser onmogelijk om zijn functie van vennoot nog daadwerkelijk uit te oefenen.

Hof

Volgens het hof is een dadelijke verwijdering van een lid van de vennootschap slechts mogelijk door de overige vennoten tezamen tenzij zich zeer bijzondere omstandigheden zo'n gezamenlijk handelend optreden in de weg staan. Of het vennootschapscontract mogelijkheid biedt om een lid van de vennootschap met onmiddellijke ingang te verwijderen doet geen afbreuk aan voornoemde regel.

Hoge Raad

Het karakter van de vennootschap verzet zich er niet tegen dat in het vennootschapscontract met betrekking tot de opzegging aan een vennoot, die daartoe redenen geeft, een regeling wordt getroffen welke mogelijk maakt dat zulk een opzegging ook zonder de medewerking van alle overige vennoten geschiedt.

Conclusie/Essentie

Het is mogelijk dat slechts één van de vennoten de vennootschap aan een andere vennoot zonder medewerking van de overige vennoten opzegt, maar deze bevoegdheid kan alleen berusten op een uitdrukkelijk daartoe strekkend beding. In het onderhavige geval ontbreekt dit specifieke beding.

Hovuma

Vindplaats

14 maart 2003, NJ 2003, 327.

Rechtsvraag

Heeft een commanditaire vennootschap met maar één beherend vennoot een afgescheiden vermogen?

Feiten

Spreeuwenberg Magazijninrichtingen c.v. is overgenomen door Hovuma. Bij de overname is afgesproken dat drie werknemers van de CV in dienst zouden treden bij Hovuma. Zeker het voortzetten van het dienstverband met Roggeveen was voor Hovuma van aanzienlijk belang wegens zijn klantenbestand. Roggeveen heeft zijn positie proberen te benutten door een hoger salaris te vragen, hier is Hovuma echter niet op ingegaan. Doordat Roggeveen niet in dienst trad is de overnameprijs van de CV met 300.000 gulden verminderd, wel onder de voorwaarde dat Hovuma de eerste twee jaar niet gebruik zou maken van de diensten van Roggeveen. Daarna is Roggeveen in dienst getreden bij Intra-Profiel B.V, waar Hovuma een minderheidsaandeel in had, maar waar ze uiteindelijk een meerderheidsaandeel in verwierf. Spreeuwenberg wil nu geld zien omdat Hovuma toch gebruikmaakt van de diensten van Roggeveen (**r.o. 3.1**).

Hoge Raad

Het hof is onjuist in zijn opvatting dat een CV met maar één beherend vennoot geen afgescheiden vermogen kent en dat dit meebrengt dat vennootschapsvorderingen tot het vermogen van de beherend vennoot behoren en dat deze de vorderingen, ook na ontbinding van de CV, zonder meer kan instellen (**r.o. 4.3**).

Conclusie/Essentie

Ook een commanditaire vennootschap met slechts een beherend vennoot heeft een afgescheiden vermogen.

Biek Holding/X c.s.

Zie voor deze zaak Week 1 van deze samenvatting.

VNU Media

Vindplaats

Hof Den Bosch 16 september 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:3642.

Rechtsvraag

Is een uitgetreden vennoot aansprakelijk voor verbintenissen uit het verleden?

Feiten

A & B vormen samen een vof (**r.o. 4.1.1**). VNU heeft in opdracht en voor rekening van de vof advertenties geplaatst in Tweakers Pricewatch Manager op basis van een tussen partijen op 20 januari 2009 gesloten overeenkomst (**r.o. 4.2.1**). Op 10 augustus 2009 is in het Handelsregister ingeschreven dat de vof per 1 augustus 2009 was ontbonden. Uit deze inschrijving volgt voorts dat de onderneming van de vof werd voortgezet door B (**r.o. 4.1.3**). Wegens een achtergelopen betalingsachterstand vordert VNU Media van A & B een bedrag van ruim €2000 (**r.o. 2.4.1**). A. voert aan dat hij niet kan worden aangesproken tot betaling van de onderhavige facturen, omdat hij per 1 augustus 2009 is uitgetreden uit de vof, de facturen dateren van na die datum en voorts sprake is van verbintenissen die weliswaar voortvloeien uit de door de vof met VNU gesloten overeenkomst, maar eerst zijn ontstaan na zijn uittreding en ontbinding van de vof (**r.o. 4.4**).

Hof/Essentie

Uit artikel 18 WvK volgt dat de uitgetreden vennoot na zijn uittreding tegenover schuldeisers van de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk blijft voor de verbintenissen die vóór zijn uittreden zijn aangegaan (**r.o. 4.5**). VNU vordert betaling door de appellant van bedragen die juist na zijn uittreding verschuldigd zijn geworden op grond van een voordien gesloten duurovereenkomst. In beginsel kan de vennoot na zijn uittreding ook voor de betaling van deze bedragen worden aangesproken. Gelet op de aard van de overeenkomst had appellant VNU op de hoogte moeten stellen dat hij was uitgetreden uit de vof en dat de mede-gedaagde de onderneming als eenmanszaak zou voortzetten. Ten tijde van het sluiten van de overeenkomst kon VNU zich namelijk op twee hoofdelijk verbonden vennoten beroepen. Zij mocht er zonder aansluitend bericht van uitgaan dat dat nog steeds het geval was. VNU had dan wel van de situatie op de hoogte kunnen zijn door het Handelsregister te controleren, maar dit kon gezien de aard van overeenkomst redelijkerwijs niet van haar verwacht worden (**r.o. 4.5**).

VDV Totaalbouw

Vindplaats

HR 6 februari 2015, RvdW 2015, 253.

Rechtsvraag

Betekent het faillissement van de vof ook automatisch het faillissement van haar vennoten?

Oordeel Hoge Raad/Essentie

De Hoge Raad kwam terug op de regel dat het faillissement van de vof automatisch het faillissement van haar vennoten betekent. Een vof is geen rechtspersoon maar een bij overeenkomst aangegane rechtsverhouding (**r.o. 3.4.1**). Zij wordt echter in diverse plaatsen in de wet behandeld als een afzonderlijk rechtssubject, dat zelfstandig aan het rechtsverkeer kan deelnemen. Zij heeft dan ook een afgescheiden vermogen van de vennoten. De Hoge Raad verklaart dat uit de Faillissementswet niet valt af te leiden dat het faillissement van de vof steeds het faillissement van de vennoten met zich meebrengt (**r.o. 3.4.2**). Gelet op art. 18 WvK zal het in het algemeen onvermijdelijk zijn, maar het kan zijn dat één van de vennoten bijvoorbeeld genoeg privévermogen heeft (**r.o. 3.4.3**).

Carlande

Vindplaats

HR 13 maart 2015, NJ 2015, 241.

Rechtsvraag

Is een toetredende vennoot aansprakelijk voor bestaande vennootschapsschulden? Met andere woorden: is een nieuwe, toetredende vennoot aansprakelijk voor schulden van de vennootschap die al bestonden voor zijn toetreding?

Oordeel Hoge Raad

De Hoge Raad bepaalt dat ook een toetredende vennoot voor de schulden die betrekking hebben op de periode voor zijn toetreding van de vennootschap, hoofdelijk verbonden is. In art. 18 juncto art. 19 lid 2 WvK wordt gesproken over hoofdelijke verbondenheid van alle vennoten *‘wegens de verbindtenissen der vennootschap’*. Hieruit valt geen beperking af te leiden tot verbintenissen zijn ontstaan nadat een vennoot is toegetreden (**r.o. 3.4.3**).

Tip van Lawbooks: In **r.o. 3.4** merkt de Hoge Raad ook iets op over het geval dat een stille vennoot in strijd handelt met het beheersverbod van art. 20 lid 2 WvK. Zoals je hebt geleerd is een stille vennoot in beginsel alleen aansprakelijk tot zijn eigen inbreng in de vennootschap. Indien een stille vennoot in strijd handelt met het beheersverbod, wordt hij op grond van art. 21 WvK hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden van de vennootschap. Deze vorm van aansprakelijkheid geldt dan óók voor schulden die zijn ontstaan voordat de vennoot in strijd handelde met het beheersverbod.

Lunchroom de Kattenrug

Vindplaats

HR 29 mei 2015, *RvdW* 2015, 696.

Rechtsvraag

Maakt het voor de sanctie van art. 21 K uit of derden van de vennootschappelijke hoedanigheid van de commandiet op de hoogte waren of behoorden te zijn?

Essentie

De sanctie, genoemd in art. 21 K, heeft verstrekkende gevolgen en is dan ook slechts gerechtvaardigd indien zij niet in onevenredige verhouding staat tot de aard en ernst van de schending door de commanditaire vennoot (**r.o. 3.4.2 – r.o. 3.4.4**). Dit betekent dat de rechter kan oordelen dat de sanctie van artikel 21 K niet gerechtvaardigd is als de omstandigheden daar aanleiding toe geven of dat het gevolg van de sanctie van art. 21 K dient te worden beperkt tot bepaalde verbintenissen van de CV (**r.o. 3.4.4**).

Bij de beantwoording van de vraag of de sanctie van art. 21 K zal worden opgelegd kan het mede van belang zijn of derden van de vennootschappelijke hoedanigheid van de commandiet op de hoogte waren of behoorden te zijn. Het is steeds van belang of de CV tegen wie de sanctie van die bepaling wordt ingeroepen een verwijt valt te maken ter zake van zijn handelen. De Hoge Raad komt in dit arrest terug op het 'Walvius'-arrest waarin was beslist dat het niet van belang is of een wederpartij van de CV ervan op de hoogte was of behoorde te zijn dat de vennoot een commanditaire vennoot was (**r.o. 3.4.5**).

OVERIG STAPPENPLANNEN

Introductie

De eerste twee weken van dit vak staan in het teken van personenvennootschappen. Dit zijn, kort gezegd, contractuele samenwerkingsvormen. Als we het hebben over personenvennootschappen kun je op het tentamen altijd drie vragen verwachten:

1. Is sprake van een personenvennootschap?
2. Wie is in een bepaald geval aansprakelijk?
3. Op wie kan de schuldeiser zich verhalen?

In het navolgende zullen we laten zien hoe je deze vragen het beste kunt beantwoorden. Daarna kun je oefenen met een aantal oefenvragen die gebaseerd zijn op oude tentamenvragen.

Tip van Lawbooks: Omdat je voor het deeltentamen slechts twee weken hoeft te kennen kun je relatief makkelijk een hoog cijfer halen. Maak dan ook gretig gebruik van deze kans zodat je minder hoeft te stressen op het eindtentamen.

Is sprake van een personenvennootschap?

De eerste vraag die je doorgaans moet beantwoorden is of je in het desbetreffende geval te maken hebt met een personenvennootschap. Die vraag zal je vrijwel altijd positief moeten beantwoorden (anders was je wel heel snel klaar). Niettemin moet je wel uitwerken waarom sprake is van een personenvennootschap en ook moet je aangeven met welke personenvennootschap je te maken hebt. We kunnen naar Nederlands recht drie personenvennootschappen onderscheiden:

1. De **maatschap**;
2. De **vennootschap onder firma** (hierna: vof); en
3. De **commanditaire vennootschap**.

We gaan nu per vennootschap de vereisten af.

Maatschap

De definitie van de maatschap kun je vinden in art. 7A:1655 BW:

‘Maatschap is eene overeenkomst, waarbij twee of meerdere personen zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om het daaruit ontstaande voordeel met elkander te deelen’.

Uit de definitie blijkt dat aan vier vereisten moet zijn voldaan, voordat sprake is van een maatschap:

1. **Overeenkomst**;
2. **Samenwerking**;
3. **Inbreng**; en
4. **Verdeling** van voordeel.

De betekenis van deze vereisten worden uitgebreid toegelicht in de samenvatting van de literatuur.

Vof

De definitie van de vof staat in art. 16 K:

‘De vennootschap onder eene firma is de maatschap, tot de uitoefening van een bedrijf onder eenen gemeenschappelijken naam aangegaan’.

Uit deze definitie blijkt dat er aan drie vereisten moet zijn voldaan, voordat sprake is van een vof:

1. Er moet sprake zijn van een **maatschap** (dat betekent dat je de bovenstaande vier vereisten moet aangaan);
2. Er moet sprake zijn van de uitoefening van een **bedrijf** (niet een beroep); en
3. Er moet een **gemeenschappelijke naam** gehanteerd worden.

Cv

De definitie van de cv komt, al dan niet gebrekkig, terug in art. 19 lid 1 K:

‘De vennootschap bij wijze van geldschieting, anders en commandite genaamd, wordt aangegaan tusschen eenen persoon, of tusschen meerdere hoofdelijk verbonden vennoten, en eenen of meer andere personen als geldschieters’.

Wie kritisch leest kan hier de vereisten terugvinden van de cv:

- Er moet sprake zijn van een **vof** (kortom, je moet de reeds genoemde vereisten van de vof, en dus ook van de maatschap, aangaan).
- Er moet sprake zijn van **beherende vennoten** (hoofdelijk verbonden vennoten) en van stille vennoten (geldschieters).

Wie is er in een bepaald geval aansprakelijk?

Zodra je hebt vastgesteld met wat voor soort personenvennootschap je te maken hebt moet je aangeven welke vennoten of maten in een bepaald geval **aansprakelijk** zijn. Op je tentamen zal je vrijwel altijd een casus krijgen waarin een van de maten of vennoten iets koopt en waarbij het op een of andere manier misgaat (omdat bijv. de aankoopprijs niet is betaald, omdat de andere maten/vennoten het er niet mee eens zijn etc.).

Ook voor de beantwoording van deze vraag gaan we weer een onderscheid maken tussen de maatschap, de vof en de cv.

Maatschap

Bij de maatschap is een vennoot alleen **vertegenwoordigingsbevoegd** voor zover hij van de andere vennoten een volmacht heeft om in naam van de maatschap te handelen (art. 7A:1679 BW). Dit betekent dat op de maatschap de regels van de volmacht van toepassing zijn (art. 3:60 BW). Dit betekent ook dat de volmacht op verschillende manieren 'aanwezig' kan zijn:

1. De volmacht is **uitdrukkelijk** of **stilzwijgend** verleend (art. 3:61 BW).
2. De overige vennoten hebben de toerekenbare **schijn van volmacht** gewekt (art. 3:61 lid 2 BW).
3. De overige vennoten hebben de vertegenwoordigingshandeling **bekrachtigd** (art. 3:69 lid 1 BW).

In art. 7A:1681 BW zijn twee uitzonderingen te vinden voor de algemene regels van de volmacht met betrekking tot de maatschap:

- Er is sprake van baATTRAKTING.
- De onbevoegde vennoot is zelf als partij gebonden. Dit is een wezenlijk verschil met de 'gewone' regels van volmacht. Vergelijk art. 3:70 BW met art. 7A:1681 BW.

LET OP: Handelen in naam van de maatschap is niet hetzelfde als handelen voor rekening van de maatschap! De bevoegdheid om in naam van de maatschap te handelen ziet op de vertegenwoordig. De bevoegdheid om de maatschap te vertegenwoordigen staat los van de bevoegdheid om daden van beheer of beschikking te kunnen verrichten.

Bij een geldige vertegenwoordiging zijn de vennoten voor **gelijke delen** aansprakelijk voor de verbintenissen van de maatschap (art. 7A:1680 BW). Bij aansprakelijkheid uit hoofde van een door de maatschap aanvaarde opdracht is echter iedere maat in beginsel jegens de opdrachtgever aansprakelijk voor het geheel (art. 7:407 lid 2 BW). Dit laatste blijkt uit het voorgescreven arrest '*Biek Holding*'. Onrechtmatige daden worden aan de maatschap toegerekend indien zij in het maatschappelijk verkeer als daden van de maatschap hebben te gelden. Dit blijkt uit het arrest '*Kleuterschool Babbel*'.

Vof

Volgens art. 17 lid 1 K is elke vennoot die daarvan niet is uitgesloten, bevoegd ten name van de vennootschap te handelen, geld uit te geven en te ontvangen en de vennootschap aan derden en de derden aan de vennootschap te verbinden. De vertegenwoordigingsbevoegdheid bij de vof (en dus ook de cv) is daarmee veel ruimer

dan bij de maatschap. Kortom, elke vennoot is bevoegd namens de vof handelingen te verrichten, tenzij:

1. Hij van vertegenwoordigingsbevoegdheid is uitgesloten (art. 17 lid 1 K);
2. De handeling niet betrekkelijk is tot de vennootschap (art. 17 lid 2 K); of
3. Het een handeling betreft waartoe de vennoot volgens de overeenkomst onbevoegd is (art. 17 lid 2 K).

Anders dan bij de maatschap zijn de vennoten van een vof **hoofdelijk verbonden** (art. 18 K). Let voorts op de bijzondere bepaling van art. 29 K. Dit artikel is nogal warrig opgeschreven, maar het komt erop neer dat wanneer een vof niet is ingeschreven in het Handelsregister al haar vennoten volledig vertegenwoordigingsbevoegd zijn, zelfs tegenover partijen die beter weten. Zie in dit kader wel het arrest *'Bibolini'*.

Tip van Lawbooks: Toetredende en uittredende vennoten kunnen aansprakelijk zijn voor de verbintenissen van de Vof voor/na hun toetreding/uittrading. Zie in dit verband de arresten *'Carlande'* en *'VNU Media'*.

Cv

Zoals reeds gezegd kent een cv beherende vennoten en commanditaire vennoten (oftewel geldschieters). Op grond van art. 19 lid 2 K zijn op de beherende vennoten van een cv de regels van de vof van toepassing (zie deze hierboven).

Voor de stille vennoten is het anders geregeld. Op grond van art. 20 K gelden voor deze groep twee beperkingen:

1. Hun naam mag niet in de cv worden gebruikt worden. Zie lid 1; en
2. Zij mogen geen daden van beheer verrichten (het **beheersverbod**). Zie lid 2.

Wordt een van deze twee beperkingen geschonden? Dan geldt de zware sanctie van art. 21 K en wordt de geldschieder op gelijke voet gesteld met de beherende vennoten. Kortom, dan is de geldschieder ook hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de vof. Dat is voor de geldschieder een minder gunstige positie. Als geldschieder kun je immers niet meer kwijtraken dan je ingebrachte geld (art. 20 lid 3 K). Deze gunstige positie wordt hem dus ontnomen bij overtreding van een van de twee reeds genoemde beperkingen.

Tip van Lawbooks: Let wel op het bepaalde in het arrest *'Lunchroom de Kattenrug'*: Bij de beantwoording van de vraag of de sanctie van art. 21 K zal worden opgelegd kan het mede van belang zijn of derden van de vennootschappelijke hoedanigheid van de commandiet op de hoogte waren of behoorden te zijn.

Op wie kan de schuldeiser zich verhalen?

Tot slot moeten we weten op wie de schuldeiser zich in een bepaald geval kan verhalen.

Maatschap

Het onderscheid tussen maatschapscrediteuren en privécrediteuren is bij de maatschap betrekkelijk, want zaakscrediteuren zijn vanwege hun gebondenheid eigenlijk ook privécrediteuren van de maten. Privécrediteuren kunnen het aandeel van een maat in de gemeenschap en in de gemeenschapsgoederen niet uitwinnen zolang de maatschap niet ontbonden is. Zaakscrediteuren kunnen rechtstreeks verhaal nemen op de gemeenschap.

Vof

De vof heeft een afgescheiden vermogen (dit blijkt uit het arrest '*Boeschoten/Besier*', dat niet is voorgeschreven). Een afgescheiden vermogen leidt tot een doorbreking van de *paritas creditorum*. Dat betekent dat zaakscrediteuren zich als eerste op de gemeenschap mogen verhalen en dat privécrediteuren pas indien de vorderingen van de zaakscrediteuren voldaan zijn, het aandeel van hun debiteur in de gemeenschap kunnen uitwinnen.

Cv

Wat voor de vof geldt is ook van toepassing op de cv. Let in dit geval ook op het arrest '*Hovuma*': ook een commanditaire vennootschap met slechts een beherend vennoot heeft een afgescheiden vermogen.

OVERIG OEFENVRAGEN

Casus 1

Klaas heeft een eenmanszaak en hij houdt zich bezig met de verkoop van vintage kleding. Zijn vriendin Sonja bemoeit zich steeds meer met de zaak en op een dag besluit Klaas de zaak cadeau te doen aan Sonja. Klaas vergeet echter zichzelf uit te schrijven uit het Handelsregister. Na een tijdje schiet het Klaas te binnen dat hij nog steeds geregistreerd is in het Handelsregister en hij vreest voor persoonlijke aansprakelijkheid voor schulden van de eenmanszaak. Klaas is er heilig van overtuigd dat hij aansprakelijk kan worden gehouden indien Sonja namens de vintage kledingzaak handelt. Klaas vraagt aan Roger hoe het precies zit en Roger beweert het volgende:

‘Degene die staat ingeschreven in het Handelsregister is altijd aansprakelijk wanneer gehandeld is namens de onderneming, waarbij het geen verschil maakt of de derde daadwerkelijk het handelsregister heeft geraadpleegd’.

Vraag 1

Geef aan op welke rechtspraak en wetgeving de bewering van Roger gebaseerd is en noem twee redenen waarom deze bewering niet juist althans niet volledig is.

Casus 2

Klaas en Willem willen samen een bedrijfje beginnen dat zich specialiseert in de verkoop van softijs. Met betrekking tot de rechtsvorm denken zij aan een vennootschap onder firma of een stille maatschap. Ze besluiten zich eerst te verdiepen in de wettelijke bepalingen die voor deze rechtsvormen gelden. Nu lezen zij dat voor de vennootschap onder firma geldt dat de vennoten niet bevoegd zijn te vertegenwoordigen ten aanzien van handelingen welke niet tot de vennootschap betrekkelijk zijn. Bij de maatschap vinden zij een dergelijke bepaling niet terug in de wet.

Vraag 1

Leg uit waarom bij de maatschap geen behoefte bestaat aan een dergelijke bepaling.

Casus 3

Klaas en Willem willen samen een vegan pizzeria oprichten die zich specialiseert in de verkoop van pizza's met een bloemkoolbodem. Ze besluiten samen een vennootschap onder firma (vof) op te richten genaamd Grondpizza. De vof is ingeschreven in het Handelsregister. Klaas heeft een pizzasteenoven ingebracht en Willem heeft de 'economische eigendom' van een elektrische Renault Twizy ingebracht waarmee de pizza's bezorgd gaan worden.

In de schriftelijke vennootschapsovereenkomst is bepaald dat ieder der vennoten bevoegd is de vennootschap te doen eindigen door schriftelijke opzegging aan de andere vennoot met een opzegtermijn van drie maanden.

Na een groot meningsverschil over de bedrijfsvoering tussen Klaas en Willem, wil Willem niet langer samenwerken met Klaas. Hij zegt de vennootschap daarom op in overeenstemming met de opzeggingsvereisten in de vennootschapsovereenkomst. De vennootschap wordt vervolgens ontbonden. Tijdens de vereffening en verdeling van het vermogen van de vennootschap stelt Willem zich op het standpunt dat de waardevermindering van de Twizy verrekend moet worden tussen hem en Klaas. Tevens stelt hij dat Klaas en hij gezamenlijk eigenaar zijn van de Twizy en dat Klaas zijn aandeel in de auto aan hem terug moet leveren.

Vraag 1

Geef aan in hoeverre de stellingen van Willem correct zijn.

Casus 4

Klaas, Willem en Roger beginnen samen in 2012 een handel in wildvlees genaamd Hertjes & Eendjes VOF (hierna: H&E). De drie heren hebben alle arbeid en geld ingebracht en de samenwerkingsovereenkomst bevat geen van de wet afwijkende bepalingen. Sinds de oprichting van de vof gaat het goed met de vleeshandelaren.

Op 1 mei 2019 is Roger echter uitgetreden uit het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband en het uittreden van Roger zijn ingeschreven in het Handelsregister. Het samenwerkingsverband wordt voortgezet door Klaas en Willem. Begin april 2019 heeft Willem namens H&E een partij hertenvlees gekocht bij leverancier COHR. Het vlees wordt, zoals afgesproken, geleverd in juni 2019 maar in november 2019 is het vlees nog steeds niet betaald.

COHR spreekt vervolgens de kapitaalkrachtige Roger in privé aan tot betaling van de €10.000. Roger geeft echter aan dat COHR zijn vordering eerst zal moeten verhalen op H&E.

Vraag 1

Kan Roger met kans op succes worden aangesproken tot betaling van de €10.000 voor het hertenvlees door COHR? Let in je antwoord ook op de stelling van Roger.

Vraag 2

Stel dat op hetzelfde moment dat Roger uittrad twee nieuwe personen toe zouden treden tot het samenwerkingsverband:

- Sonja als commanditaire vennoot; en
- Mike als beherende vennoot.

Aan alle formaliteiten wordt voldaan. Kan COHR Sonja en/of Mike aanspreken tot betaling van de €10.000? Zo ja, op grond waarvan? Zo nee, waarom niet?

[illegible]

Casus 5

Klaas, Willem en Sonja willen onder de naam LAM een samenwerkingsverband aangaan. Het samenwerkingsverband willen zij aangaan om gezamenlijk winst te behalen door laminaat voor particulieren te leggen. Klaas heeft veel verstand van financiën. Sonja heeft technische kennis. Willem zal tot slot alleen op aanwijzing van Sonja uitvoerende werkzaamheden verrichten. Het samenwerkingsverband is niet ingeschreven in het Handelsregister. In het samenwerkingscontract is onder meer het volgende opgenomen:

De ondergetekenden

- Klaas, wonende te Zeist, geboren 17 juni 1994 te Boekarest, Roemenië, hierna te noemen vennoot sub 1;
- Sonja, wonende te Woerden, geboren 22 augustus 2000 te Woerden, Nederland, hierna te noemen vennoot sub 2;
- Willem, wonende te Zaandijk, geboren 20 februari 1993 te Zaandijk, Nederland, hierna te noemen vennoot sub 3;

Verklaren dat zij met elkaar per 14 februari 2020 een samenwerkingsverband onder de naam *LAM* zijn aangegaan, welke zal worden geregeerd door de navolgende bepalingen:
(...)

Artikel 2

Het doel van de samenwerking is het leggen van kliklaminaat en het verlenen van aanverwante diensten.
(...)

Artikel 4

Vennoot sub 1 brengt in:

Een bedrag van € 20.000.

Vennoot sub 2 brengt in:

Een bestelbus van het merk en type DIKKE BMW met het bouwjaar 2009 ter waarde van € 5.000.

Vennoot sub 3 brengt zijn volledige en onverdeelde arbeidskracht, vlijt en kennis in.

(...)

Vraag 1

Klaas stelt dat het samenwerkingsverband te kwalificeren is als een vennootschap onder firma. Hoe beoordeel jij deze stelling?

Vraag 2

Tip van Lawbooks: Ga ervan uit dat sprake is van een vennootschap onder firma tussen de drie genoemde vennoten.

Na een jaar staat vast dat een winst van € 60.000 verdeeld kan worden. Sonja vreest conflicten over de verdeling van de winst tussen haar medevennoten. Aangezien zij het nog steeds met zowel Klaas als Willem goed kan vinden, wordt op haar voorstel op 12 december 2020 het volgende artikel toegevoegd aan het vennootschapscontract:

Artikel 10

Ter berekening van de nettowinst worden van de bruto-inkomsten afgetrokken alle verliezen, bedrijfskosten, afschrijvingen en rentevergoedingen.

Geen winst zal geacht worden te zijn gemaakt, indien enig verlies over vorige jaren niet zal zijn ingehaald.

Vennoot sub 2 bepaalt tot welk percentage van de winst elk der vennoten gerechtigd is.

Is dit beding geldig? Leg uit hoe de winst verdeeld zal worden.

Casus 6

Klaas en Willem zijn beherende vennoten van koeriersbedrijf Uber-vreet CV. Fouad is commanditair vennoot. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van Klaas is in de vennootschapsovereenkomst beperkt tot het verrichten van rechtshandelingen waarmee een bedrag is gemoeid van maximaal € 20.000. Alles is op de juiste manier ingeschreven in het Handelsregister. Klaas en Fouad kopen gezamenlijk handelend op 4 januari 2017 namens Uber-vreet CV een bestelauto voor een bedrag van € 25.000 van Louwman BV. Wanneer de bestelauto wordt afgeleverd, zijn alle vennoten aanwezig én buurman Roger, die zijn kantoor een deur verder heeft. Roger heeft snel een bestelbus nodig en hij biedt aan de cv maar liefst € 30.000 voor het voertuig.

Op 1 februari 2017 treedt Klaas uit als beherend vennoot en treedt Osas toe als beherend vennoot. De vennootschapsovereenkomst bevat een voortzettingsbeding. Op 1 maart 2017 heeft Louwman BV nog steeds geen betaling gekregen. De uittreding van Klaas en de toetreding van Osas zijn ingeschreven in het Handelsregister.

Vraag 1

Wie kan/kunnen door Louwman BV aangesproken worden voor het onbetaalde bedrag van € 25.000?

Vraag 2

Ga ervan uit dat Uber-Vreet CV is gebonden aan de koopovereenkomst met Louwman BV. Op 1 april 2017 is de rekening van Louwman BV nog steeds niet betaald. Louwman BV spreekt Willem aan tot betaling van de auto. Willem laat weten dat Louwman BV zich beter kan verhalen op een van de anderen omdat hij, Willem, al een dermate grote schuld heeft aan Roderick, een goede vriend van hem, dat hij niet ook nog Louwman BV kan betalen. De schuld aan Roderick is een schuld uit een aan Willem door Roderick verstrekte lening; Willem heeft het geleende geld besteed aan vakanties en luxe goederen voor privé gebruik.

Louwman klopt nu bij jou aan met de volgende vraag:

‘Wie heeft een sterkere positie om de vordering op Willem persoonlijk te verhalen: Louwman BV als zaakscrediteur van Uber-Vreet CV, of Roderick?’

Leg aan Louwman uit hoe dit zit.

Casus 7

Sonja drijft de onderneming *'Zuip je kop eraf'* en verkoopt groepsreizen aan studenten. Op 1 augustus 2020 verkoopt Sonja haar onderneming met grote winst aan Klaas en Willem, die de onderneming gezamenlijk voortzetten in de vorm van een vennootschap onder firma.

In het vennootschapscontract worden geen van de wet afwijkende afspraken opgenomen en *'Zuip je kop eraf'* VOF wordt ingeschreven in het handelsregister. Op 3 augustus 2020 bestelt Klaas bij Reclameland BV voor een bedrag van € 1.250 aan promotiemateriaal voor de zomerreizen van 2021, zonder dat Willem hiervan op de hoogte is. Ga ervan uit dat Klaas het promotiemateriaal bij de aanschaf direct heeft betaald van zijn eigen privébankrekening.

Vraag 1

Kan Klaas het door hem betaalde bedrag met kans op succes verhalen op het vennootschapsvermogen en/of op Willem?

OVERIG

ANTWOORDEN OEFENVRAGEN

Casus 1 | Antwoord vraag 1

Roger baseert zijn bewering op het arrest Damen/Geho en art. 25 Hrgw. Uit dit arrest volgt inderdaad dat het niet uitmaakt of de derde daadwerkelijk het Handelsregister heeft geraadpleegd om bescherming te kunnen ontleen aan art. 25 Hrgw. Het is echter niet zo dat degene die staat ingeschreven altijd aansprakelijk is. We geven twee redenen:

1. Hij is niet aansprakelijk als de werkelijke eigenaar niet gebonden is.
2. Ook is hij niet aansprakelijk jegens een derde die weet dat hij niet de eigenaar is.

De derde wordt namelijk enkel beschermd indien hij te goeder trouw is ('onkundig'), zo blijkt uit art. 25 Hrgw.

Casus 2 | Antwoord vraag 1

De bepaling waarop de vraag ziet is te vinden in art. 17 lid 2 K. Bij de maatschap behoeven de maten een volmacht van de andere maten om de maatschap te kunnen vertegenwoordigen (art. 7A:1679/1681 BW). Er geldt dus geen vertegenwoordigingsbevoegdheid op grond van de wet zoals bij de vof, waar de vennoten bevoegd zijn tot vertegenwoordiging tenzij de samenwerkingsovereenkomst anders bepaalt of de handeling buiten het doel valt (art. 17 lid 1 en 2 K). Omdat maten toch altijd een volmacht nodig hebben van de andere maten, is een beperking tot handelingen die binnen het doel vallen niet nodig: voor handelingen buiten het doel zal geen volmacht worden verleend.

Casus 3 | Antwoord vraag 1

De manier waarop goederen in de vennootschappelijke gemeenschap zijn ingebracht, is bepalend voor het antwoord op de vraag of er verrekend en/of teruggeleverd moet worden. Willem heeft de 'economische' eigendom van de auto ingebracht. Dat betekent dat een waardedaling – in beginsel – voor rekening komt van de vof, wat neerkomt op verrekening van de waardedaling tussen de vennoten c.q. Willem en Klaas.

De eerste stelling van Willem is dus juist. Van een goed dat economisch wordt ingebracht blijft de juridische eigendom bij de inbrenger.

De stelling van Willem ten aanzien van de gezamenlijke eigendom en teruglevering is dus onjuist. De auto is altijd zijn eigendom gebleven en er is dus ook geen sprake van een aandeel van Klaas dat hij zou moeten terugleveren.

Tip van Lawbooks: Maak een duidelijk onderscheid tussen de inbreng van goederen en de inbreng van het genot van goederen. Zie ook paragraaf 7 van hoofdstuk 3 van het boek 'De kern van het ondernemingsrecht'.

Casus 4 | Antwoord vraag 1

De vof is bevoegd vertegenwoordigd door Willem op grond van art. 17 K (zijn bevoegdheid is niet uitgesloten of beperkt en de koop van vlees valt binnen het doel van de vof). De vof is dus gebonden. Voor de verbintenissen van de vof zijn, naast de vof, de vennoten hoofdelijk aansprakelijk (art. 18 K). Deze aansprakelijkheid blijft (in beginsel) ook na uittreden bestaan. Omdat de verbintenis van de vof is ontstaan begin april 2019, voor het uittreden van Roger op 1 mei 2019, kan Roger voor het gehele bedrag (€10.000) aangesproken worden in privé op grond van art. 18 K. Het verweer van Roger is niet juist omdat de hoofdelijke aansprakelijkheid van de vennoten inhoudt dat zij elk voor de gehele schuld kunnen worden aangesproken zonder dat er voor de schuldeiser een voorgeschreven volgorde van verhaal geldt.

Tip van Lawbooks: Zie ook Huizink op pagina 70.

Casus 4 | Antwoord vraag 2

Sonja is als commanditaire vennoot (in beginsel) niet aansprakelijk voor de schulden van de vennootschap. Het ontbreken van externe aansprakelijkheid kan worden afgeleid uit art. 20 lid 3 K, dat duidelijk maakt dat de commanditaire vennoot slechts intern gehouden is tot haar inbreng in de vennootschap. COHR kan Sonja derhalve niet aanspreken tot betaling van het geldbedrag. COHR kan wel Mike als toetredend beherend vennoot aanspreken voor de betaling van het geld. Uit het arrest Carlande volgt immers dat een toetredend beherend vennoot op grond van art. 18 K (ook) hoofdelijk aansprakelijk is voor schulden van de vennootschap die zijn ontstaan vóór zijn toetreden.

Casus 5 | Antwoord 1

Om het samenwerkingsverband te kwalificeren valt als een vof moet aan drie voorwaarden worden voldaan:

- Er moet sprake zijn van een **maatschap**;
- Er moet sprake zijn van een **bedrijf**; en
- De vennoten moeten onder **gemeenschappelijke naam** naar buiten treden.

Allereerst zal dus sprake moeten zijn van een maatschap (art. 16 K). Van een maatschap is sprake (art. 7A:1655 BW) als voldaan is aan de volgende vereisten:

- Er moet een **overeenkomst** zijn: aan dit vereiste is voldaan;
- Er moet sprake zijn van **inbreng** door elk der vennoten: aan dit vereiste is in casus ook voldaan (zie art. 4 contract);

- Oogmerk om voordeel te **behalen** en te **delen**: Ook aan dit vereiste is voldaan. Zie de zinssnede 'om gezamenlijk winst te behalen'; en
- **Gelijkwaardige samenwerking**. Op dit laatste punt is er wellicht twijfel; mogelijk omdat de casus vermeldt dat Willem louter op aanwijzing van Sonja werkzaamheden zal uitvoeren. Hier is er dus géén sprake van gelijkwaardigheid. Er bestaat mogelijk wel een vof tussen Klaas en Sonja. Hiervoor moeten we nog naar twee vereisten kijken. Zie de twee eisen hieronder.

Ook moet sprake zijn van een bedrijf en moeten de vennoten naar buiten treden onder een gemeenschappelijke naam. Ook aan deze twee vereisten is voldaan. Het leggen van laminaat is duidelijk geen beroep maar een bedrijf en Klaas, Sonja en Willem treden naar buiten onder de naam LAM.

Toelichting: Inschrijving in het Handelsregister is geen oprichtingsvereiste (art. 23 K). Het is wel verplicht, maar de inschrijving is niet bepalend voor de vraag of al dan niet een vof is opgericht. Dit is dus een beetje een strikvraag doordat de casus expliciet zegt dat de samenwerking niet is ingeschreven.

Casus 5 | Antwoord 2

Op grond van art. 7A:1671 lid 1 BW jo. 1 en/of 15 K is een beding als in artikel 10 derde zin van het vennootschapscontract verboden. Volgens lid 2 van artikel 7A:1671 lid 2 BW wordt een dergelijk beding als ongeschreven beschouwd en dienen de vennoten voor de winstverdeling de regel uit artikel 7A:1670 BW te gebruiken. Iedere vennoot krijgt een deel van de winst naar rato van zijn/haar inbreng (art. 7A:1670 lid 1 BW). De inbreng van Willem wordt volgens lid 2 van dit artikel gelijkgesteld aan de inbreng van Sonja. De verdelingsverhouding is dus als volgt:

- Klaas: €40.0000;
- Sonja: €10.000; en
- Willem: €10.000.

Casus 6 | Antwoord 1

Klaas was niet de bevoegd de cv te vertegenwoordigen (art. 17 lid 2 K); ook Fouad was als commanditair vennoot niet bevoegd de cv te vertegenwoordigen. De auto wordt echter meteen met winst doorverkocht, waardoor sprake is van baattrekking (art. 7A:1681 BW) en de cv wordt gebonden. Tevens is aan te nemen dat de cv gebonden is op grond van art. 3:69 BW; er is sprake van bekrachtiging nu ook de overige vennoten de auto doorverkopen.

Klaas en Willem zijn als beherend vennoten hoofdelijk aansprakelijk (art. 18 K). Fouad gedraagt zich als beherend vennoot en is daarom ook hoofdelijk aansprakelijk (art. 20 lid 2 jo. 21 K) voor alle verbintenissen van de cv. Van de uitzondering van Lunchroom De Katterug is geen sprake, want Louwman wist niet dat hij met een commandiet te maken

had. Klaas is weliswaar uitgetreden als beherend vennoot, maar zijn aansprakelijkheid blijft bestaan (art. 18 K). Ook Osas is als toegetreden vennoot hoofdelijk aansprakelijk (Zie Carlande). Omdat de cv gebonden is, kan Louwman zich verhalen op het afgescheiden vermogen van de cv.

Casus 6 | Antwoord 2

Louwman is weliswaar een zaakscrediteur, maar wat betreft verhaal op een vennoot persoonlijk gelijk te stellen met een privécrediteur. Ten aanzien van het privévermogen van Willem hebben zij dus gelijke rechten.

Casus 7 | Vraag 1

Hoewel het in casu gaat om een vof gelden voor dit geval de regels van de maatschap (1 K en/of 15 K). Het is in dit verband van belang onderscheid te maken tussen beheers- en beschikkingshandelingen. De handeling valt hoogstwaarschijnlijk aan te merken als beheershandeling omdat de handeling samenhangt met de normale dagelijkse gang van zaken; een organisatie die reizen verkoopt zal regelmatig promotiemateriaal nodig hebben. Hiertoe worden de vennoten geacht elkaar over en weer de bevoegdheid te hebben verleend en deze handeling komt voor rekening van de maatschap (art. 7A:1676 sub 1 BW). Derhalve kan Klaas het bedrag voor rekening van de maatschap laten komen dan wel dit verhalen bij Willem.

KIES OOK VOOR KWALITEIT.

Kies voor de best verkochte samenvatting van Utrecht en bestel je Lawbooks op www.lawbooks.nl/jaar2uu

Pakket voor blok 3 slechts €39,99

Alle samenvattingen, beschikbare oefenpakketten en uitwerkingen voor V&R en Constitutioneel Recht.

Alles wat je nodig hebt

Literatuursamenvatting, arrestanalyses, stappenplannen, werkgroepantwoorden en meer.

